

Godišnji izveštaj 2023.

Mreža žena Kosova

Godišnji izveštaj 2023.

© Mreža žena Kosova, 2024.

Sva prava su zadržana. Ova publikacija se može kopirati i distribuirati u celini ili delimično, sve dok se navodi izvor.

Ovaj izveštaj su napisali članovi osoblja Mreže žena Kosova (MŽK), uz podršku Austrijske agencije za razvoj (ADA), Sweden, Kvinna till Kvinna fondacije i Sigrid Rausing Trust kao deo odgovornosti članova osoblja MŽK-a da izveštavaju organizacije članice. Sadržaj ovog izveštaja je isključivo odgovornost MŽK-a i ni na koji način ne odražava zvaničan stav gore navedenih pristalica.

www.womensnetwork.org

Sadržaj

Uvod.....	7
Naša vizija	7
Naša misija	7
Naša strategija	7
O godišnjem izveštaju MŽK	8
Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava.....	10
Povećano i poboljšano učešće žena u politici i donošenju odluka na lokalnom i centralnom nivou u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti (50%) i RSBUN 1325	10
Poboljšanje sprovođenja APRR-a EU III i rodne perspektive u procesu pristupanja EU	16
Poboljšanje institucionalizacije rodno odgovornog budžetiranja na Kosovu, u cilju sprovođenja Zakona o rodnoj ravnopravnosti.....	20
Poboljšanje pristupa žena i muškaraca i ostvarivanje njihovih prava na zdravstvene usluge, na osnovu pravnog okvira	22
Život bez rodno zasnovanog nasilja.....	25
Poboljšan kvalitet i sprovođenje pravnog okvira za rodno zasnovano nasilje, uključujući i institucionalni odgovor na pomoć žrtvama nasilja	25
Ekonomsko osnaživanje žena	32

Poboljšani uslovi za učešće žena u radnoj snazi	32
Rodno transformativno obrazovanje	38
Poboljšanje udžbenika i načina na koji nastavnici predaju nastavne planove i programe ka rodno transformativnom, feminističkom obrazovanju	38
Unakrsni cilj: Jačanje feminističkog pokreta	41
Povećanje solidarnosti i blagostanja među ženskim organizacijama i aktivistima/kinjama	41
Poboljšanje klime za finansiranje organizacija za ženska prava	43
Unakrsni cilj: Zaštita životne sredine	46
O nama	53
Članovi osoblja MŽK-a u 2023	53
Organizacije članice MŽK-a	57
Dodatak 1a. Grantovi koji su uspešno završeni 2023	69
Dodatak 1b. Grantovi dodeljeni 2023. godine	85

Uvod

Naša vizija

Mreža žena Kosova (MŽK) ima viziju Kosova u kojem su žene i muškarci jednaki i imaju jednake mogućnosti za obrazovanje, zapošljavanje, političko učešće, zdravstvenu zaštitu i život bez nasilja.

Naša misija

Misija Mreže je da podržava, štiti i promovise prava i interese žena i devojaka širom Kosova, bez obzira na njihova politička i verska uverenja, starosnu dob, nivo obrazovanja, seksualnu orijentaciju i sposobnosti. MŽK ispunjava svoju misiju kroz razmenu iskustava i informacija, partnerstva i umrežavanje, kao i kroz istraživanje, zastupanje i usluge.

Naša strategija

Da bi ispunila svoju viziju i misiju, MŽK je izradila [Strategiju za period 2023-2026](#) koja usmerava rad MŽK-a. Strategija je izrađena 2022, godine uz doprinos organizacija članica MŽK, Upravnog odbora, partnera i drugih zainteresovanih strana. Strategija sadrži četiri programa: I) Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava; II) Život bez rodno zasnovanog nasilja; III) Ekonomsko osnaživanje žena; i IV)

Obrazovanje koje transformiše rodne norme. Strategija takođe ima dva unakrsna cilja: jačanje feminističkog pokreta i rodno odgovorni pristup klimatskim promenama.

O godišnjem izveštaju MŽK

Svake godine MŽK izveštava organizacije članice, partnere i prijatelje o napretku koji je postignut ka postizanju strateških ciljeva. Ovaj izveštaj sadrži informacije od 1. januara do 31. decembra 2023. godine ipodeljen je na šest delova na osnovu četiri programa MŽK-a, povezanih dugoročnih ciljeva i dva unakrsna cilja:

- Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava
- Život bez rodno zasnovanog nasilja
- Ekonomsko osnaživanje žena
- Obrazovanje koje transformiše rodne norme
- Unakrsni cilj: Jačanje feminističkog pokreta na Kosovu
- Unakrsni cilj: Zaštita životne sredine

U ovom izveštaju su predstavljena dostignuća i rezultati za svaki od ovih programa i unakrsni ciljevi u 2023. godini. Sve u svemu, MŽK je sprovela približno 70% svoje strategije. Izveštaj takođe sadrži informacije o

budžetu MŽK-a, pristalicama, Upravnom odboru, Savetodavnom odboru, osoblju, pripravnicima/ama, volonterima/kama, članicama i korisnicima grantova.

Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava

Prvi program u Strategiji MŽK-a 2023-2026 fokusira se na vladavinu prava. Generalno govoreći, ovo implicira da su svi zakoni na Kosovu relevantni u smislu garantovanja ljudskih prava žena i devojaka kao prava zagarantovanih zakonom. **Opšti dugoročni cilj** programa je unapređenje rodne ravnopravnosti kroz vladavinu prava. Postignut je određeni napredak ka ovom cilju pošto je MŽK uticala na 10 zakona i politika u 2023. godini, ukupno 267 od kada je MŽK počela izbrojavanje 2012. godine. Napredak MŽK-a na ovom programu podržali su EU, Švedska, Kvinna till Kvinna fondacija, Austrijska agencija za razvoj (ADA), UN Women i Kanadski fond za lokalne inicijative.

Ovaj odeljak detaljno opisuje napredak ostvaren ka specifičnim ciljevima i trenutnim rezultatima (sa podebljanim slovima), kao što pokazuju pokazatelji iz baze podataka MŽK-a za praćenje i procenu.

Povećano i poboljšano učešće žena u politici i donošenju odluka na lokalnom i centralnom nivou u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti (50%) i RSBUN 1325

MŽK je nastavila sa svojim naporima da poveća politički angažman žena u procesima donošenja odluka, uključujući žene sa invaliditetom i žene iz manjina. Kroz inicijative koje je podržao Fond žena Kosova

(FŽKFŽK), 2023. godine, 41 žena zainteresovana za političke procese pohađala je obuku i mentorstvo kroz inicijative članica MŽK-a. Pored toga, MŽK je podržala jošš osam žena da se angažuju u donošenju odluka vezanih za izmene i dopune zakona o radu, što čini ukupno 49 različitih žena tokom 2023.godine. MŽK se zalagala na lokalnom i međunarodnom nivou za sprovođenje Rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija (RSBUN) 1325 o ženama, miru i bezbednosti (2000) slanjem pisma u junu 2023. Evropskoj službi za spoljne poslove, Evropskom parlamentu, Evropskoj komisiji, Kancelariji Evropske unije (EU) na Kosovu i drugim zvaničnicima EU. Pismo se odnosilo na mere EU prema Kosovu i njihov uticaj na učešće žena u procesima donošenja odluka. MŽK je zatražila hitno uključivanje žena u politički dijalog između Kosova i Srbije, kako u pregovaračkim timovima tako i putem konsultacija na lokalnom nivou, u skladu sa Rezolucijom 1325 RSBUN. Iste zahteve MŽK je istakla tokom zagovaračke posete Nemačkoj i EU u Briselu, oba podržana od Kvinna till Kvinna fondacije, detaljnije u nastavku.

Povećan kapacitet žena u politici da se zalažu za prioritete žena

Izvršna direktorka MŽK-a Igbale Rogova nastavila je sa mentorstvom organizacija članica, političarki na lokalnom i centralnom nivou, članica MŽK-a i drugih grupa širom Kosova, osnažujući žene u politici i različite žene u izražavanju svojih prioriteta u pravcu postizanja rodne ravnopravnosti. Promovisala je njihove inicijative, podržavala njihovo zagovaranje i pomagala im u prevazilaženju različitih izazova. MŽK je obavestila žene o procesu pristupanja EU i načinima na koje mogu da se angažuju u njemu.

Povećana svest javnih službenika o značaju usklađivanja Zakona o ravnopravnosti polova sa izbornim zakonima

MŽK je nastavila da se zalaže za usklađivanje kosovskog zakonodavstva sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti. Zajedno sa Kancelarijom predsednice Kosova, MŽK, njene članice i partneri osnovali su radnu grupu za rodnu ravnopravnost koja je lobirala za izmenu Zakona o opštim izborima kako bi se uključila kvota za ravnopravno učešće (50%) žena i muškaraca kandidata u izborima, prema definiciji ravnopravnosti iz Zakona o rodnoj ravnopravnosti. MŽK je takođe zatražila da izveštaj Evropske komisije (EK) o Kosovu za 2023. ponovi ovu preporuku za usklađivanje Zakona o opštim izborima sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti sa Vladom Kosova. Iako izmenjeni Zakon nije uključio kvotu od 50%, on zahteva da se odvoje određena finansijska sredstva za političke kampanje žena kandidatkinja, nakon što se MŽK, između ostalih, zalagala za nedostatak finansiranja i jednaku zastupljenost žena na lokalnim i opštim izborima.

Povećana svest zvaničnika o potrebi većeg fokusiranja na rodnu ravnopravnost u zakonima, politikama i programima

Napredak ka ovom cilju je postignut 2023. godine, pošto je MŽK poslala preporuke zvaničnicima za poboljšanje pažnje na rodnu ravnopravnost u deset različitih zakona, politika i programa, uključujući:

1. Nacrt građanskog zakonika Kosova (ostaje nacrt)
2. Nacrt zakona o rodno zasnovanom nasilju i nasilju nad ženama (usvojen)

3. Nacrt zakona o socijalnim uslugama (ostaje nacrt)
4. Nacrt zakona o reproduktivnom zdravlju (ostaje nacrt)
5. Nacrt zakona o ranom obrazovanju (usvojen)
6. Program ekonomskih reformi 2023-2025 (usvojen)
7. Nacrt Digitalne agende 2030 (usvojen)
8. Nacrt zakona o budžetu Kosova za 2024. godinu (usvojen)
9. Nacrt strategije vladavine prava (usvojen)
10. Izveštaj o praćenju sprovođenja Kosovskog programa za rodnu ravnopravnost 2020-2024 (objavila Agencija za rodnu ravnopravnost)

Povećana svest vladinih zvaničnika, EU, UN i drugih aktera o važnosti angažovanja različitih žena u mirovnim procesima sa Srbijom i adresiranju prioriteta žena u ovim procesima, prema Rezoluciji 1325. Kosovo je 2023.godine imalo krhku političku situaciju sa nekoliko napada koji su se dogodili na severu Kosova, merma koje je EU nametnula prema Kosovu i saradnji između srpskih i kosovskih organizacija civilnog društva za prava žena (ŽOCD) su bile pogođene usred političkih tenzija i pretnji upućenih srpskim ŽOCD aktivistkinjama. MŽK je dosledno zagovarala važnost angažovanja različitih žena u mirovnim procesima i očuvanja bezbednosti žena aktivistkinja. U pravcu ovog cilja, MŽK je poslala 19 zagovaračkih pisama i prisustvovala devet sastanaka kako bi povećala svest zvaničnika o potrebi uključivanja više žena u mirovne procese, uključujući:

- Pismo upućeno Moniki Gajovi u Kancelariji EU na Kosovu, Politička sekcija, da da doprinos Izveštaju EK o Kosovu 2023, kao zajednički doprinos članica MŽK-a (mart 2023.)
- Input poslat Vladi u vezi sa Pododborom za pravdu, slobodu i bezbednost Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) (međutim, sastanak između vlade i EU je otkazan, zbog mera koje je EU uvela u junu 2023.).
- Trinaest pisama upućeno je predstavnicima EK, Evropske službe za spoljne poslove, specijalnom predstavniku EU za dijalog između Beograda i Prištine Miroslavu Lajčaku, visokom predstavniku EU za spoljnu politiku i bezbednost Žozepu Borelu Fontelesu, Evropskom parlamentu i UN Women povodom potencijalnih uticaja mera koje je EU nametnula prema Kosovu u vezi sa rodnom ravnopravnošću. Pismo je poslato u julu 2023.
- Tokom šest zagovaračkih sastanaka u Berlinu, podržanih od Kvinna till Kvinna fondacije, MŽK se zalagala za povećano i poboljšano učešće žena u mirovnim procesima tokom sastanaka sa specijalnim predstavnikom za zapadni Balkan Manuelom Sarazinom, timom poslanika Adisa Ahmetovića i Frederikom Jorgensenom iz Ministarstva inostranih poslova. MŽK je takođe poslala dva zagovaračka pisma kao nastavak sastanaka Frederiku Jorgensenu i Kristin Toetcke, direktorici za politiku EU i multilateralni razvoj u Saveznom ministarstvu za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ).
- Tokom godišnje Nedelje zagovaranja EU u Briselu koju je organizovala Kvinna till Kvinna fondacija u novembru 2023. godine, MŽK je dosledno naglašavala potrebu za sprovođenjem Agende EU o ženama, miru i bezbednosti, uključujući zalaganje za uključivanje više žena u politički dijalog i osiguranje

bezbednosti kosovskih i srpskih mirovnih aktivistkinja. MŽK se sastala sa sledećim zvaničnicima, pokrenuvši ove teme:

1. Tobi Vogel, Savet za politiku demokratizacije, viši saradnik, Brisel
2. Irene Čečanti, pomoćpomoćnica za administraciju i politiku u DG NEAR; Koordinatorica za rodnu ravnopravnost i prava deteta; i Kloi Lorens Dinsdejl, vođa tima za ljudska prava i civilno društvo
3. Đorđe Bojović, savetnik za Zapadni Balkan, Kancelarija članice Evropskog parlamenta (MEP) Viola fon Kramon
4. Evropski poslanik Matijaz Nemec
5. Vivien Savoje, i Dominik Orsini, politička redakcija
6. Mona Sefen, savetnica za spoljnu politiku u Kancelariji poslanika EP Tomasa Vejca (Greens/EFA) i Ivan Hortal Sančez, savetnik za spoljne poslove (AFET))

Dva dodatna zagovaračka pisma poslata su Vivien Savoje, službenici za vladavinu prava, i Đorđu Bojoviću, savetniku za zapadni Balkan u Kancelariji MEP, kao i izvestiocu Evropskog parlamenta za Kosovo Violi fon Kramon-Taubadel.

Poboljšanje čučesća različitih žena i devojaka u procesima donošenja odluka o pitanjima životne sredine i klimatskim promenama

MŽK je upravo započela rad u ovoj oblasti i planira da se više osvrne na ovu temu tokom 2024.

Poboljšatanje sprovođenja APRR-a EU III i rodne perspektive u procesu pristupanja EU

MŽK je doprinela sprovođenju akcionog plana EU za rodnu ravopравnost (APRR III), plana za sprovođenje na nivou zemlje (CLIP) za Kosovo, kroz svoj [Izvštaj o praćenju: Integracija rodne perspektive i proces pristupanja EU](#), čkoji je koristio pokazatelje APRR III za merenje stepena do kojeg su kosovska Vlada i Kancelarija EU na Kosovu sproveli APRR III. MŽK je takođe postigla napredak ka sledećim rezultatim.

Povećana je svest i kapaciteti zvaničnika EU u vezi sa sprovođenjem APRR III, naročito kroz uključivanje različitih organizacija civilnog društva za ženska prava uz pružanje finansijske i političke podrške

MŽK je postigla napredak ka ovom rezultatu, s obzirom na to da je MŽK povećala svest 15 zvaničnika EU o tome kako primeniti APRR EU III, posebno finansijski i politički podržavajući različite ŽOCD. MŽK je koristila različite kanale zagovaranja da poveća njihovo znanje. Ovo je uključivalo Kristin Toecke, direktoricu za politiku EU i multilateralni razvoj u BMZ, gde su MŽK i drugi Kvinna till Kvinna partneri razgovarali o održivim modalitetima finansiranja za podršku ŽOCD-ima ka postizanju društvenih

promena. Takođe su se sastali sa Irene Čečanti, pomoćnicom za administraciju i politiku u Generalnom direktoratu EU za susedstvo i pregovore o proširenju (GD SPP), i koordinatorkom za rodnu ravnopravnost i prava deteta, podelivši nalaze iz [Izveštaja o praćenju MŽK-a za 2022.o integrisanju rodne perspektive u proces pristupanja EU](#) o tome kako se APRR III može dalje sprovoditi. Putem 14 zagovaračkih pisama (ukupno 194 od 2018.) MŽK je takođe povećala svest o tome kako sprovesti APRR EU III među zvaničnicima Kancelarije EU na Kosovu, GD SPP, ESSP i SPEU.

Poboljšano uključivanje rodne perspektive u dokumente koji se odnose na pridruživanje Kosova EU i njihovo sprovođenje

MŽK je kontinuirano pratila izradu novih javnih politika i zakona u vezi sa pristupanjem Kosova EU, pružajući im inpute radi informisanja iz rodne perspektive. Međutim, većina politika na koje je MŽK dala komentare ostali su nacrti zbog stalnih kašnjenja od strane vlade i/ili Skupštine Kosova (npr. Građanski zakonik Kosova, Zakon o radu, Zakon o reproduktivnom zdravlju). U 2023. godini, MŽK je uočila tri usvojena dokumenta u vezi sa pristupanjem EU koji su uključivali značajan doprinos MŽK-a: Program ekonomskih reformi 2023-2025 usvojio je približno 75% predloga MŽK-a; Izveštaj EK o Kosovu 2023 usvojio je približno 75% komentara MŽK-a; i Izveštaj EK o Kosovu za 2023. uključivao je doprinos MŽK-a, kao što je detaljno navedeno u [Komentaru na Izveštaj EK o Kosovu 2023.](#)

Poboljšano znanje i kapaciteti zvaničnika EU, Nacionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost (NMRR) i resornih ministarstava u vezi sa uključivanjem rodne perspektive u dokumente koji se odnose na pridruživanje EU i značaj uključivanja OCD u proces pristupanja EU

MŽK ima odlične komunikacione kanale sa zvaničnicima EU na Kosovu iu Briselu, NMRR-ima i Kancelarijom premijera u cilju poboljšanja praćenja rodne ravnopravnosti u dokumentima koji se odnose na pristupanje EU. MŽK se sastala sa 18 zvaničnika EU i vlade, kao i sa 5 NMRR-a kako bi razgovarali o važnosti uključivanja ŽOCD u proces pristupanja EU, fokusirajući se na politički dijalog i bezbednosna pitanja. MŽK je takođe poslala 14 pisama zvaničnicima o ovim pitanjima. Sa NMRR-ovima, MŽK je koordinirala pisanje izveštaja [Rodna ravnopravnost i IT: rodna analiza u oblasti digitalizacije na Kosovu](#). MŽK je intervjuisala pet službenica za rodnu ravnopravnost i prikupila njihov doprinos, koristeći ove prilike da razgovaraju o načinima na koje NMRR mogu biti više uključeni u procese kreiranja politike, uključujući i u procese pristupanja EU. Trenutno, Kancelarija premijera koordinira procese komunikacije i konsultacija između vlade i civilnog društva, uključujući i o procesu pristupanja EU. Potrebno je uložiti više napora kako bi se osigurala koordinacija unutar resornih ministarstava u pravcu povećanja rodne perspektive u različitim sektorima.

Poboljšano i povećano učešće OCD u procesu pristupanja EU, uključujući praćenje ovog procesa iz rodne perspektive

MŽK je nastavila da uključuje organizacije članice i partnerske OCD u proces pristupanja EU, uključujući i u praćenje ovog procesa iz rodne perspektive. Ovo je uključivalo prikupljanje različitih doprinosa OCD za Izveštaj EK o Kosovu 2023, konsultacije vlade i EU o strukturama SSP i konsultacije vlade sa civilnim društvom o Evropskoj reformskoj agendi. U 2023. godini, 10 OCD je sarađivalo sa MŽK u praćenju procesa pristupanja EU, uključujući interseksionalni pristup ovom praćenju. Angažovane OCD uključivale su organizacije koje podržavaju žene iz ruralnih područjima, sa invaliditetom, različite starosne dobi i različite etničke pripadnosti:

1. Centar za obrazovanje i razvoj zajednice, Friends (CEDC i prijatelji)
2. Ruka + ruci
3. Fond za razvoj zajednice (CDF)
4. Mreža ženskih organizacija iz zajednica Roma, Aškalijska i Egipćana Kosova (RROGRAEK)
5. MWAHR
6. Ecokos women
7. Centar manjinske zajednice (CMZ)
8. Komitet slepih žena Kosova
9. Gruaja Hyjnore (*Božanska žena*)
10. Organizacija osoba sa mišićnom distrofijom Kosova (OPDMK)

Poboljšanje institucionalizacije rodno odgovornog budžetiranja na Kosovu, u cilju sprovođenja Zakona o rodnoj ravnopravnosti

U cilju postizanja ovog cilja, MŽK je nastavila zagovarati institucionalizaciju rodno odgovornog budžetiranja putem godišnjih budžetskih preporuka poslatih Vladi Kosova, Ministarstvu finansija, rada i transfera, parlamentu i opštinama. MŽK je naglasila važnost institucionalizacije rodno odgovornog budžetiranja putem njegovog uključivanja u pravni okvir o javnim finansijama tokom sastanaka sa zvaničnicima iz kosovskih lokalnih i nacionalnih institucija, kao i sa međunarodnim akterima. MŽK je radila na postizanju sledećih neposrednih rezultata u vezi sa ovim ciljem u 2023. godini.

Fiskalne politike su više zasnovane na rodnoj analizi

MŽK je 2023. godine dala preporuke za poboljšanje rodne perspektive u Zakonu o budžetu za 2024. i Zakonu o lokalnim finansijama.

Povećani kapaciteti OCD da se zalažu za sprovođenje rodno odgovornog budžetiranja

Kao deo Mreže za nadzor rodno budžeta, mreže organizacija na Zapadnom Balkanu i Moldaviji, MŽK je radila na povećanju kapaciteta OCD da se zalažu za sprovođenje rodno odgovornog budžetiranja kroz obuku i mentorstvo. MŽK je olakšala proces strateškog planiranja Mreže, koji je uključivao identifikovanje načina za jačanje mreže i OCD unutar nje. MŽK je takođe podržala OCD da sprovedu procene organizacionih i zagovaračkih kapaciteta, uključujući sprovođenje ovih za MŽK, EkoKos women i

Udruženje žena Mitrovice za ljudska prava, u cilju identifikovanja načina za jačanje zagovaračkih kapaciteta kao deo rodno odgovornih budžetskih napora.

Povećano znanje zvaničnika o rodno odgovornom budžetiranju

U 2023. godini, MŽK je zagovarala kod pet ključnih zvaničnika radi unapređenja njihovog znanja i razumevanja rodno odgovornog budžetiranja, ističući važnost njegove institucionalizacije i koraka koje je trebalo preduzeti u tom cilju. Ovi zvaničnici uključuju predsednicu Kosova, premijera, ministra finansija, rada i transfera, zamenika ministra finansija, rada i transfera i ministarku pravde.

Poboljšano učešće žena u javnim konsultacijama o budžetu

MŽK je angažovala 11 organizacija članica na mobilisanju građana, posebno žena, da učestvuju u javnim konsultacijama o budžetu za 2024. godinu.

Poboljšanje učešća OCD u procesu uvođenja rodne perspektive u finansiranje borbe protiv klimatskih promena

U cilju poboljšanja učešća OCD u procesu uvođenja rodne perspektive u finansiranje borbe protiv klimatskih promena, MŽK je obezbedila grantove kroz koje EcoKos Women i Udruženje žena Mitrovice za ljudska prava sprovode istraživanje. MŽK je takođe podržala razvoj novih metodologija za integrisanje rodne perspektive u finansiranje, kao deo Mreže za nadzor rodnog budžeta kao prvi korak ka podršci OCD u ovom radu.

Poboljšanje pristupa žena i muškaraca i ostvarivanje njihovih prava na zdravstvene usluge, na osnovu pravnog okvira

Nakon godina nedovoljnog finansiranja u vezi s ovim ciljem, MŽK je uspela da pokrene napore ka njegovoj realizaciji putem organizacija članica MŽK-a uz podršku Fonda žena Kosova (FŽK), koji finansira Austrijska agencija za razvoj. Nekoliko organizacija preduzelo je značajne korake kako bi otklonilo prepreke pristupa žena kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti, dok su relevantne institucije pokrenule nekoliko inicijativa da se bave pitanjima koja ometaju prava žena na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu. Iako su ovi napori tek počeli, institucije još nisu preduzele korake u rešavanju podnetih žalbi. Ipak, MŽK može izvesti nekoliko trenutnih rezultata zahvaljujući naporima članica MŽK-a, koji su opisani u nastavku.

Povećana svest žena i devojaka o njihovom pravu na zdravstvenu zaštitu i važnosti pristupa zdravstvenoj zaštiti

Preko FŽKFŽK-a, 556 pojedinaca (552 žene i četiri muškarca) je inspirisano da se zalažu za svoje pravo na kvalitetne zdravstvene usluge u 2023. Organizacije članice MŽK-a održale su informativne sesije i pomogle ženama i muškarcima da ostvare svoja prava na zdravstvene usluge, na osnovu pravnog okvira. Kao rezultat toga, 20 žena odlučilo je da podnese žalbe nadležnim organima u vezi sa kršenjem prava.

Sve više žena se zalaže za svoje pravo na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu

Ukupno, putem inicijativa FŽK-a, članice MŽK-a podržavaju dokumentovanje 20 zloupotreba prava, koje su prijavljene vlastima. Više javnih službenika, žena, devojaka i muškaraca su informisani o pravu žena na zdravstvenu zaštitu i kršenju njihovih prava MŽK i njene članice, uz podršku FŽK-a, održali su 22 sastanka sa javnim zvaničnicima sa ciljem da adresuju i promovišu prava žena da dobiju kvalitetnu zdravstvenu zaštitu. Kroz inicijative koje je podržao FŽK, 552 žene i četiri muškarca su edukovane o svojim zdravstvenim pravima, dok je 20 osoba odlučilo da preduzme dalju akciju podnošenjem žalbi, pri čemu je deset slučajeva dokumentovao Handikos Mitrovica, pet CECD Friends, a još pet Ženska alijansa za Integraciju.

Korisnice su izrazile zahvalnost na podeljenim informacijama i cenile su postojanje platforme na kojoj mogu da izraze svoja iskustva o kršenju prava na zdravstvenu zaštitu. Tokom radionice koju je organizovala NVO Drugeza, jedna učesnica je rekla: „Volela bih da sam znala da možemo nekome da se požalimo na ove okrutne reči koje nam lekari govore“.

"Radionica koju vodi članica MŽK 'Have Hope' edukuje žene o pravima i kršenjima u oblasti zdravstvene zaštite"

NVO EcoKosWomen je vodila radionice na kojima su Romkinje, Aškalije i Egipćanke podelile svoje reakcije, rekavši: „Ovaj projekat nas je osnažio i pružio nam dragoceno znanje. Sada se osećamo spremnim da se zalažemo za bolje zdravstvene usluge i stekli smo poverenje u ostvarivanje naših zdravstvenih prava." Dalje su izrazile spremnost da podnesu žalne na kršenje njihovog prava na zdravstvene usluge, znajući gde da se obrate za odgovarajuće postupanje.

Život bez rodno zasnovanog nasilja

Opšti cilj ovog programa je poboljšanje odgovora na rodno zasnovano nasilje, s ciljem njegovog smanjenja. MŽK je ostvarila skroman napredak ka postizanju ovog opšteg cilja, iako su ostali neki izazovi. U ovom odeljku će biti naveden napredak ka specifičnim ciljevima i očekivani trenutni rezultati (podebljanim slovima). Napredak su podržali ADA, EU, Švedska, UN Women i Kanadski fond za lokalne inicijative.

Poboljšan kvalitet i sprovođenje pravnog okvira za rodno zasnovano nasilje, uključujući i institucionalni odgovor na pomoć žrtvama nasilja

U pravcu postizanja ovog specifičnog cilja, MŽK je 2022. godine dostavila detaljne komentare na Nacrt zakona o zaštiti od nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja, Zakon o socijalnom stanovanju i Zakon o socijalnim i porodičnim uslugama. S obzirom na to da ovi zakoni nisu bili u skladu sa Istanbulskom konvencijom, MŽK je dostavila komentare u cilju njihovog usklađivanja sa Istanbulskom konvencijom i razjašnjavanja zakonskih odgovornosti za poboljšanje njihove primene. Nadovezujući se na ove i druge prethodne napore, 2023. godine MŽK je učestvovala u radionici, pružajući detaljnije komentare na Zakon o sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja. Ovaj zakon je usvojen u oktobru 2023. godine, adresirajući nekoliko preporuka MŽK-a. Na primer, Zakon bolje definiše uloge i odgovornosti koordinacionih mehanizama protiv rodno zasnovanog nasilja, na osnovu preporuka MŽK-a. Štaviše, dok se prethodni zakon ranije bavio samo nasiljem u porodici, novi zakon sada pokriva

sve oblike rodno zasnovanog nasilja i nasilja nad ženama u skladu sa Istanbulskom konvencijom. Pored toga, nakon MŽK-a, njenih članica (posebno skloništa) i zastupanja drugih, Zakon o budžetu za 2023. konačno je dodelio dovoljno sredstava za pokrivanje troškova skloništa za žene i decu koja trpe rodno zasnovano nasilje. U međuvremenu, MŽK planira da proceni kvalitet institucionalnog odgovora na rodno zasnovano nasilje u 2024. U 2023, MŽK je preduzela napore ka sledećim trenutnim rezultatima.

Unapređena odgovornost institucija odgovornih za pružanje pomoći u slučajevima rodno zasnovanog nasilja

Kroz pravnu pomoć, MŽK je nastavila da podržava žene koje traže pravdu za nasilje, doprinoseći poboljšanju sprovođenja relevantnog pravnog okvira i odgovornosti nadležnih institucija praćenjem njihovog rada. U 2023. godini, MŽK je podržala 28 slučajeva, informišući žene o njihovim pravima, institucijama u kojima mogu da traže pomoć i upućujući ih advokatima za pravnu pomoć.

Žene su upućivane na savetovanje kod nadležnih pravosudnih institucija, kao i kod psihologa u skloništima. Pored toga, MŽK je pratila 17 slučajeva rodno zasnovanog nasilja u sudovima, s ciljem osiguravanja odgovornosti institucija odgovornim u tretmanu tih slučajeva.

Povećano znanje o tome u kojoj meri je pravni okvir koji se odnosi na rodno zasnovano nasilje primenjen, kao i svest i rasprostranjenost nasilja u porodici

Nadovezujući se na obuku održanu 2022. godine za službenike/ce iz različitih institucija i članove Koordinacionih mehanizama protiv nasilja u porodici, 2023. godine MŽK je obezbedila dalju obuku o

Državnom protokolu za postupanje u slučajevima seksualnog nasilja, njihovim odgovornostima i upravljanju slučajevima seksualnog nasilja. Obuke su održane u Podujevu, Lipljanu, Dečanu, Obiliću, Kačaniku i Novom Brdu. Oni su organizovani u saradnji sa organizacijama članicama MŽK-a, odnosno skloništima koja rade u ovim gradovima. Ukupno su obučena/e 92 predstavnika-ca različitih institucija koje se bave problemom rodno zasnovanog nasilja.

Pored toga, MŽK se angažovala na 16 zagovaračkih sastanaka u 2023. godini, uključujući redovno učešće u Nacionalnoj međuministarskoj koordinacionoj grupi o rodno zasnovanom nasilju. Zagovarački sastanci u vezi sa preporukama MŽK-a u izveštaju *Od zakona do akcije*. Pored toga, uz podršku FŽKFŽK-a, skloništa su se zalagala za uspostavljanje koordinacionih mehanizama u nekim opštinama, uključujući i u opštinama sa srpskom većinom kao što su Štrpce, Ranilug i Klokot.

Poboljšana svest ljudi o pravnom okviru i njihovim pravima

Izložbe, saopštenja za medije, televizijski nastupi i protesti sve su imali za cilj da informišu više ljudi o njihovim pravima. Nastavljena je interaktivna ulična izložba „Nasilje se ne krije u četiri zida“, koja je od 2019. godine informisala oko 5.880 pojedinaca (3.991 žena i 1.880 muškaraca) o pravnom okviru i njihovim pravima. U 2023. izložba je organizovana u šest opština: Gnjilane, Lipljan, Mitrovica, Podujevo, Srbica i Vučitrn, dostižući približno 300 pojedinaca (202 žene i 98 muškaraca). U 2023. godini, MŽK je takođe imala devet saopštenja za medije u vezi sa slučajevima femicida, seksualnog uznemiravanja, seksualnih napada i nasilja. Dalje, MŽK je osudila diskriminatorski i seksistički jezik koji predstavnici institucija koriste protiv žena i devojaka. MŽK je organizovala onlajn medijske kampanje za informisanje građana o Državnom portokolu za postupanje u slučajevima seksualnog nasilja, koji je dostiglo 58,800 ljudi. Dana 28. decembra, MŽK se zalagala da skloništa budu finansirana od strane Ministarstva finansija, rada i transfera u januaru i februaru 2024. kako bi se izbegli nedostaci finansijskih sredstava kao prethodnih godina, što je ugrozilo žene i decu tamo

Čovek koji je prisustvovao interaktivnoj izložbi MŽK-a „Nasilje se krije u četiri zida“ rekao je: „Sve što ovde navodite je više nego tačno; Radio sam kao policajac 25 godina. Ljudi su ovde nasilni, i baš kao što kažete, žene trpe, a ne govore.“ U međuvremenu, izložba je osnažila više žena da progovore o nasilju i potraže pomoć.

smeštene. Nakon zagovaranja MŽK-a, Ministarstvo je odobrilo hitni fond za skloništa i druge organizacije koje pružaju ključne socijalne i porodične usluge za period januar-februar. 8. marta, MŽK se pridružila godišnjem protestu povodom Međunarodnog dana žena, „Marširamo, ne slavimo: za život bez nasilja nad devojkama i ženama“. Građani su podigli glas u znak protesta protiv nepravde koju trpe žene, uključujući i femicid. Takođe, u avgustu 2023, MŽK je podržala protest i pažljivo pratila sudsku presudu Dardanu Krivači u vezi sa ubistvom Marigone Osmani.

Kontinuirano angažovanje MŽK-a, članica MŽK-a i OCD-a u daljem sprovođenju pravnog okvira za rešavanje pitanja rodno zasnovanog nasilja

U decembru 2023. godine, MŽK je zajedno sa skloništima za žrtve nasilja u porodici i organizacijom Zaštita žrtava i sprečavanja trgovine ljudima (ZZSTLj) poslala zagovaračko pismo premijeru Kosova, Ministarstvu pravde i Ministarstvu finansija, rada i transfera u vezi sa finansiranjem skloništa. Kao i prethodnih godina, država nije rešila pitanje finansiranja skloništa tokom prvih meseci godine. MŽK sa skloništima je zatražila od vlade da se pozabavi ovim pitanjem. Kao odgovor, vlada je uspostavila fond za hitne slučajeve za skloništa i druge pružaoce socijalnih usluga kako bi osigurala finansiranje za ovaj period. MŽK i skloništa su takođe radili na daljem sprovođenju pravnog okvira tokom 2023. godine, u koordinaciji sa opštinskim koordinacionim mehanizmima.

Poboljššan učinak i kvalitet usluga skloništa i drugih pružalaca usluga koji rade sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja, posebno usluga rehabilitacije i reintegracije

Kao deo kontinuirane obuke za koordinacione mehanizme protiv nasilja u porodici, MŽK je obezbedila obuku za skloništa i druge pružaoce usluga, upoznavajući ih sa Državnim protokolom za postupanje u slučajevima seksualnog nasilja i njihovim institucionalnim odgovornostima. Ukupno, 2023. godine, MŽK je obučila 92 predstavnika/ca (34 muškarca i 58 žena) u opštinama Dečan, Uroševac, Junik, Kačanik, Lipljan, Novo Brdo, Obilić, Podujevo i Priština. Četiri učesnika su bili Srbi. Uz podršku MŽK-a, skloništa su počela da se sastaju mesečno sa Koordinacionim mehanizmima protiv nasilja u porodici kako bi zajednički rešili specifične slučajeve koje tretiraju skloništa. MŽK je takođe održala dve radionice za 39 predstavnika/ca skloništa u vezi sa sprečavanjem profesionalnog sagorevanja, upravljanjem stresom i „Poboljšanje usluga za žrtve nasilja“. Učesnici su razgovarali o zakonima, Istanbulskoj konvenciji, upravljanju slučajevima, opterećenju osoblja, nedovoljnim finansijama za pokrivanje troškova i pružanju kvalitetnih usluga.

Nastavak davanja preporuka za poboljšanje zakona i politika

MŽK je nastavila da prati usvajanje zakona u skladu sa Istanbulskom konvencijom i dostavila je detaljne komentare za izmene i dopune zakona, uključujući I za Nacrt zakona o zaštiti od nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja, Zakon o socijalnom stanovanju i Zakon o socijalnom i porodičnom uslugama. U vezi sa rešavanjem pitanja rodno zasnovanog nasilja putem pravnog okvira, MŽK je takođe dostavila komentare na Strategiju vladavine prava, Zakon o budžetu za 2024. i Izveštaj o praćenju Kosovskog programa za rodnu ravnopravnost 2020-2025. MŽK je učestvovala na radionici koju je organizovala

Komisija za ljudska prava za izmene i dopune Nacrta zakona o zaštiti od nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja, gde su aktivistkinje MŽK-a zalagale za usklađivanje ovog zakona sa Istanbulskom konvencijom. Kao što je navedeno, nekoliko preporuka MŽK-a je usvojeno.

Ekonomsko osnaživanje žena

Opšti cilj ovog programa je osigurati da žene i muškarci imaju jednake ekonomske mogućnosti kod kuće i u javnoj sferi. MŽK je ostvarila napredak ka postizanju ovog cilja, što je prikazano napretkom na sledećim specifičnim ciljevima i očekivanim rezultatima, koji su istaknuti podebljanim slovima.

Poboljšani uslovi za učešće žena u radnoj snazi

MŽK je nastavila sa svojim naporima da uskladi pravni okvir Kosova sa pravnim tekovinama EU o rodnoj ravnopravnosti, posebno u vezi sa radnim zakonodavstvom. Kao rezultat zagovaranja MŽK-a, poboljšana su tri zakona i politike koje se odnose na rad i ekonomsko osnaživanje žena, uključujući Ekonomsku reformu (ERP) 2023-2025, Zakon o sprečavanju i zaštiti od nasilja u porodici, nasilja nad ženama i rodno zasnovanog nasilja koji se odnosi na rad žena koje su pretrpele nasilje i Digitalnu agendu.

Povećana je svest institucija i drugih aktera o potrebi usklađivanja radnog zakonodavstva sa pravnim okvirom EU, među ostalim potrebnim poboljšanjima pravnog okvira

MŽK je preduzela nekoliko inicijativa za povećanje svesti među institucijama i drugim akterima, uključujući korišćenje platforme za javne konsultacije za komentarisanje primarnog i sekundarnog zakonodavstva u vezi sa propisima o radu. Pored gore pomenutih zakona i politika koje sada uključuju poboljšanu rodnu

perspektivu nakon zagovaranja MŽK-a, MŽK je takođe poslala doprinos Kancelariji EU na Kosovu da informiše poglavlje o socijalnoj politici i zapošljavanju u Izveštaju EK o Kosovu 2023.

MŽK se takođe sastala sa ključnim akterima uključenim u politike rada, olakšavajući diskusije između Ekonomskog foruma žena, neformalne koalicije vodećih istraživačkih centara i OCD¹, i Kancelarije premijera o jazu i nedoslednostima između zakona o radu Kosova i standarda EU. Kroz zagovaranja MŽK i Forum su naglasili potrebu za izmenom zakona radi daljeg unapređenja rodne ravnopravnosti u radu.

Dalje, MŽK je koristila zagovaračka pisma kako bi podigla svest i podstakla promene politike. Ova pisma su artikulisala izazove sa kojima se suočavaju žene na tržištu rada zbog postojećih zakonskih barijera i dala preporuke za reformu. Direktnim angažovanjem sa kreatorima politike i donosiocima odluka putem ovih pisama zagovaranja, MŽK i njeni partneri skrenuli su pažnju na hitnost usklađivanja radnog zakonodavstva sa pravnim okvirom EU, posebno u vezi sa porodijskim, očinskim i roditeljskim odsustvom u skladu sa Direktivom EU o ravnoteži između poslovnog i privatnog života.

¹ Ekonomski forum žena (EFŽ) uključuje sledeće organizacije: MŽK, Institut Riinvest, Demokratiju za razvoj (D4D), Kosovski centar za rodne studije (KCRS), Mrežu ženskih organizacija iz zajednice Roma, Aškaliya (RROGRAE), Kosova – Women 4 Women, Institut GAP Institute, Centar za informacije, kritiku i akciju (QIKA) i Kosovsku inicijativu za stabilnost (IKS)

Institucije i ključni akteri su svesniji razmera rodno zasnovane diskriminacije na radnom mestu na Kosovu i načina da se ona reši

MŽK je nastavila sa podizanjem svesti o rasprostranjenosti rodno zasnovane diskriminacije na radnom mestu preko približno 18 napora zagovaranja prema EU i vladi. Tokom sastanaka sa zvaničnicima EU, MŽK je zatražila poboljšanu rodnu perspektivu u Izveštaju EK za Kosovo 2023 u vezi sa kršenjem radnih prava, kao i pokrenula ovo pitanje tokom sastanka pododbora SSP o socijalnoj politici i zapošljavanju. MŽK se zalagala za bolje rešavanje rodno zasnovane diskriminacije usklađivanjem postojećih zakona i poboljšanjem mehanizama za prijavljivanje diskriminacije i seksualnog uznemiravanja na radnom mestu. MŽK je naglasila ovo pitanje u preliminarnim nalazima svoje rodne analize digitalizacije koju je podelila sa zainteresovanim stranama iz EU i vlade.

Poboljšanje pristupa pravdi u slučajevima rodno zasnovane diskriminacije i kršenja prava žena na radnom mestu

Iako su slučajevi upućivani prethodnih godina i MŽK je tražila finansijsku podršku (neuspešno) da podrži dalje slučajeve, nijedan takav slučaj nije upućen u 2023.

Povećanje svesti o neformalnoj ekonomiji i kako rešiti ovo pitanje koristeći rodno odgovorni pristup

MŽK je započela istraživanje za rodnu analizu neformalne ekonomije, uz podršku EU i Švedske uz doprinos UN FAO-a kroz inicijativu za sinergiju. Prvo te vrste na Kosovu i u većem delu regiona, imalo je za cilj da pruži vladi konkretne preporuke za informisanje predstojeće Strategije za rešavanje neformalnosti, obezbeđujući rodno osetljiv pristup „ne čini štetu“. Analiza će informisati buduće zagovaranje, podizanje svesti o neformalnoj ekonomiji i načinima njenog rešavanja.

Sve više zvaničnika je svesno potrebe za većim brojem predškolskih ustanova i centara za brigu o deci, starima i osobama sa invaliditetom, posebno u ruralnim područjima

MŽK je nastavila svoje napore zagovaranja u cilju poboljšanja dostupnosti brige o deci, starima i osobama sa invaliditetom kroz najmanje sedam inicijativa zagovaranja u 2023. godini. Ovo je uključivalo dva sastanka održana u Briselu sa zvaničnicima EU, tokom sastanka Pododbora za informisanje i socijalnu politiku, u vezi sa preporukama za Izveštaj EK o Kosovu za 2023. godinu, kao i u okviru ERP-a za 2023-2025. MŽK se takođe zalagala za Zakon o budžetu koji bi dodelio sredstva za podršku brizi o deci i starima. Izražavajući zabrinutost zbog vladinog odlaganja nacrta zakona o radu, MŽK je naglasila važnost odredbi o brizi o deci i starima u širem zakonodavnom okviru.

Povećan pristup žena nasledstvu i vlasništvu kroz pravne reforme, svest i pravnu pomoć

Uz podršku MŽK-a preko FŽK-a, organizacija članica MŽK-a Norma je pokrenula i poslala zajedničko pismo relevantnim vlastima, zalažući se za to da nasledstvo i imovinska prava žena i devojaka budu adekvatno zaštićena kroz novi, još neusvojeni, Građanski zakonik. Takođe, uz podršku FŽK-a, Medica Kosova je obavestila 25 žrtava nasilja u porodici o pravnim procedurama za pristup imovini i drugim zakonskim pravima. Zatim je Medica Kosova pomogla šestoro žrtava da preduzmu konkretne korake za upisivanje svoje imovine na svoje ime ili na ime oba supružnika.

Povećana svest zvaničnika o tome kako poboljšati uslove života žena u ruralnim područjima i žena sa invaliditetom

Koristeći intersekcionalni pristup u svom zagovaranju, MŽK je dostavila komentare na najmanje četiri zakona i politike za poboljšanje života žena u ruralnim područjima i žena sa invaliditetom, uključujući ERP za 2023-2025, nacrt zakona o porodici i socijalnim uslugama, nacrt zakona o reproduktivnom zdravlju i Zakon o budžetu za 2024. godinu.

Više zvaničnika međunarodnih finansijskih institucija je informisano o rodno odgovornim politikama

MŽK je zagovarala kod najmanje 16 zvaničnika u međunarodnim finansijskim institucijama o potrebi i strategijama za rodno odgovornije politike finansiranja. MŽK se zalagala za dugoročno, fleksibilno finansiranje ŽOCD-a da se podrži njihov strateški rad.

Rodno transformativno obrazovanje

Opšti cilj ovog programa je poboljšanje pristupa kvalitetnom obrazovanju koje dovodi u pitanje postojeće rodne norme i odnose moći. MŽK je preduzela korake ka postizanju ovog opšteg cilja, što je prikazano napretkom na sledećim specifičnim ciljevima i očekivanim rezultatima, uz podršku ADA i Švedske.

Poboljšanje udžbenika i načina na koji nastavnici predaju nastavne planove i programe ka rodno transformativnom, feminističkom obrazovanju

U pravcu postizanja ovog specifičnog cilja planiranog za 2024-2025, MŽK je u saradnji sa svojim članicama ostvarila napredak ka sledećim očekivanim rezultatima.

Preporuke postoje i šalju se relevantnim akterima za unapređenje nastave od strane nastavnika i nastavnih planova i programa

U 2023. godini, MŽK je ostvarila napredak ka poboljšanju nastavnih planova i programa i nastavnih metoda iz rodne perspektive. Uz podršku FŽK-a, pet članica MŽK-a je sprovelo istraživanje koje uključuje posmatranje u različitim opštinama da bi razumelo u kojoj meri obrazovanje ima rodno-transformativni pristup, nastojeći da identifikuje načine za promenu tradicionalnih rodnih uloga i stereotipa. Nakon dogovora sa Ministarstvom

obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija (MONTI) i lokalnim institucijama, aktivistkinje su posmatrale školske prostorije, učionice i nastavu izabranih predmeta od strane nastavnika. Koristeći utvrđenu metodologiju, istraživanje je imalo za cilj da razume u kojoj meri školsko okruženje (izgradnja infrastrukture), znanje nastavnika, administratora i osoblja, materijali za učenje, pedagogija i učešće učenika/ca doprinose rodno transformativnim okruženjima za učenje.

Zajedno sa pet organizacija članica MŽK-a, MŽK je posmatrala 10 škola u opštinama Priština, Vučitrn, Peć, Đakovica i Glogovac. Ukupno su posmatrana 43 nastavnih časova koji se odnose na biologiju, građansko vaspitanje, fizičko vaspitanje i albanski jezik. Pored toga, istraživačice su obavile 14 intervjua sa nastavnicima i fokus grupu sa 10 nastavnika koji predaju psihologiju, sociologiju, engleski jezik, istoriju i građansko vaspitanje. Resursni centar za slepa lica u Peći se takođe bavio posmatranjem.

Nakon završetka istraživanja, članice MŽK-a su predstavile preliminarne nalaze istraživanja putem četiri izveštaja relevantnim opštinskim akterima i istražile efikasne strategije u pravcu rodno-transformativnog obrazovanja. Tokom zagovaračkih sastanaka, članice MŽK-a preporučile su obrazovnim institucijama da integrišu specijalizovane predmete u nastavne planove i programe, direktno se baveći rodnim stereotipima od ranog uzrasta. Pored toga, istakle su važnost obuke nastavnika o rodnim stereotipima, rodno zasnovanoj diskriminaciji, nasilju i pravima devojaka i žena. Takođe su se zalagale za ažuriranje udžbenika i nastavnog materijala kako bi se uključili sadržaje koji promovišu rodnu ravnopravnost i aktivno izazivaju preovlađujući stereotipi i predrasude. Štaviše, preporučile su organizovanje obuke za nastavnike i školsko osoblje kako bi se poboljšale njihove sposobnosti u identifikovanju, upravljanju i prijavljivanju slučajeva rodno zasnovanog nasilja, kao i pružanje adekvatne podrške žrtvama. Pored toga, naglašen je značaj praćenja i procene uticaja intervencija

i politika koje se odnose na seksualno obrazovanje i rodnu ravnopravnost. Takve procene su od vitalnog značaja za obezbeđivanje delotvornosti ovih inicijativa i prilagođavanja na osnovu informacija tamo gde je to potrebno.

MŽK je počela da konsoliduje i analizira informacije prikupljene od strane organizacija članica, u cilju izrade sažetka politike sa preporukama. Sažetak će biti podeljen sa MONTI kako bi se omogućila kontinuirana saradnja u cilju postizanja rodno-transformativnog obrazovanja.

Institucije i nastavnici su odgovorniji za transformaciju rodni normi tokom predavanja o seksualnom obrazovanju u školama

Nadovezujući se na preporuke proizašle iz istraživanja, MŽK u bliskoj saradnji sa MONTI planira da započne ciljanu obuku za nastavnike iz škola uključenih u istraživanje u 2024. To će nastojati da unapredi sposobnosti prosvetnih radnika, osnažujući ih da stvore rodno transformativno okruženje za učenje.

Više devojaka, žena, dečaka i muškaraca svesno je rodni normi i feminizma i putem PR materijala MŽK-a

U cilju povećanja svesti kod devojčica, žena, dečaka i muškaraca, MŽK je redovno promovisala svoj rad i rad svojih članica na veb stranici MŽK-a, Fejsbuk stranici, Tviteru, Instagramu i u svom mesečnom elektronskom biltenu: Glas žena Kosova. U 2023. godini, MŽK je imala 149 medijskih nastupa. MŽK je povećala svoje pratioce na Fejsbuku sa 24.805 u 2022. na 26.936 u 2023. Na Tviteru je broj pratilaca porastao sa 1.544 na 1.552, a na Instagramu sa 3.201 na 3.287.

Unakrsni cilj: Jačanje feminističkog pokreta

Ovaj unakrsni opšti cilj ima za cilj jačanje postojećeg feminističkog pokreta na Kosovu, u regionu i šire, kroz sve programe MŽK-a. MŽK je postigla napredak ka ovom cilju, s obzirom na postojanje Strategije MŽK-a koja usmerava napore ka proširenju rada feminističkog pokreta. Članice MŽK-a su ostale aktivne kroz različite aktivnosti, uključujući tri sastanka članica MŽK-a održana 2023. godine; dok je 11 žena i muškaraca pružilo podršku MŽK u istoj godini. U isto vreme, 2,595 žena braniteljki ljudskih prava dobilo je podršku od MŽK-a preko FŽK-a. Postignut je napredak ka ovom dugoročnom cilju u vezi sa sledećim specifičnim ciljevima i očekivanim rezultatima, navedenim u podebljanim naslovima ispod.

Povećanje solidarnosti i blagostanja među ženskim organizacijama i aktivistima/kinjama

MŽK je nastavila svoja međuetnička partnerstva u regionu kroz Koaliciju za rešavanje rodno zasnovane diskriminacije u radu na Zapadnom Balkanu (ZB); partnerstvo sa organizacijama za uključivanje rodne perspective u proces pristupanja EU kroz EQUAPRO; Mrežu za nadzor rodno budžeta (MNRB) u ZB i Republici Moldaviji, koja nastoji da institucionalizuje rodno odgovorno budžetiranje; mrežu organizacija koje istražuju finansiranje za rodnu ravnopravnost i ženska prava; Mrežu protiv rodno zasnovanog nasilja nad ženama i devojkama u ZB, koja uključuje ŽOCD iz pet zemalja u poboljšanju usluga rehabilitacije i reintegracije za žrtve rodno zasnovanog nasilja; Evropski ženski lobi kao pomoćni član; i MŽK se pridružila

mreži *Žene protiv nasilja u Evropi (WAVE) 2023*. Pored toga, MŽK je preduzela najmanje sedam zajedničkih zagovaračkih inicijativa u saradnji sa drugim ŽOCD van mreže. Ove inicijative uključivale su: 1) pripreme sastanke sa drugim ŽOCD u regionu pre Berlinske nedelje zagovaranja uz podršku Kvinna till Kvinna fondacije; 2) zajedničku Berlinsku nedelju zagovaranja; 3) zajedničke sastanke Nedelje zagovaranja EU, uz podršku Kvinna till Kvinna fondacije; 4) pripremu zajedničkih inputa za Izveštaj EK o Kosovu; 5) pružanje zajedničkog doprinosa nacrtu građanskog zakonika Kosova; 6) upućivanje zajedničkog pisma reagovanja na nacrt Zakona o radu i 7) organizovanje zajedničkog sastanka sa premijerom Kosova g. Kurtijem, ministrom finansija, rada i transfera g. Muratijem, zamenikom ministra finansija, rada i transfera g. Dobrunom, i drugim predstavnicima vlade radi razgovora o zabrinutosti nacrt zakona o radu i sprovođenju rodno odgovornog budžeta na Kosovu.

Više žena, muškaraca, devojaka i dečaka uključenih u feministički pokret

U 2023. godini, MŽK je angažovala šest mladih žena i muškaraca volontera. Ovo im je dalo priliku da steknu više znanja u organizovanju, istraživanju, zagovaranju, integrisanju pažnje na rodnu ravnopravnost u zagovaranje ljudskih prava, praćenje sudskih slučajeva, o rodno zasnovanom nasilju i drugim pitanjima sa kojima se žene na Kosovu suočavaju. Angažovanjem većeg broja mladih ljudi, MŽK nastoji da dodatno ojača feministički pokret na Kosovu.

Poboljšanje kapaciteta članica MŽK-a, ka njihovoj održivosti

Nakon dodeljenih grantova za 2023, MŽK je sprovela početnu organizacionu procenu i analizu kapaciteta (OACA) sa svim FŽK primaocima kako bi procenila promene u njihovim kapacitetima. Prilagođeni planovi razvoja kapaciteta su kreirani i sprovedeni uz podršku MŽK-a, fokusirajući se na oblasti kao što su odnosi sa javnošću, finansijsko upravljanje i zastupanje. Takođe su organizovane radionice za unapređenje veština zastupanja, pisanja predloga projekata, prikupljanja sredstava i javnog nastupa. Za zatvorene inicijative, MŽK je na kraju sprovela drugu procenu OACA da bi izmerila napredak koji se značajno povećao.

Povećani kapaciteti osoblja MŽK-a

Osoblje MŽK-a prisustvovalo je najmanje 16 različitih aktivnosti razvoja kapaciteta koje se odnose na ljudske resurse, klimatske promene, Zelenu agenu, predložene reforme finansiranja e Svetske banke, uslove rada, državno finansiranje SOS telefonskih linija, *New Gen(d)eration* i digitalno računovodstvo.

Poboljšanje klime za finansiranje organizacija za ženska prava

MŽK je nastojala da napravi napredak ka ovom srednjoročnom specifičnom cilju, koji će se meriti na kraju trenutnog strateškog perioda MŽK-a, kroz sledeće očekivane rezultate.

Poboljšano sprovođenje MŽK-ove strategije za mobilizaciju resursa

Prikupljanje sredstava kroz alternativne oblike je od vitalnog značaja za diverzifikaciju resursa i poboljšanje finansijske održivosti OCD. MŽK je uspostavila strategiju za mobilisanje različitih resursa i preduzela određene korake ka njenom sprovođenju. Na primer, MŽK je nastavila koordinaciju sa drugim OCD u cilju poboljšanja pravnog i institucionalnog okvira za filantropiju na Kosovu. Kao deo Foruma filantropije, MŽK je učestvovala na nekoliko sastanaka radi prevazilaženja prepreka u prikupljanju sredstava za OCD na Kosovu. Dana 27. aprila, predstavnici MŽK-a učestvovali su na sastanku koji je okupio 14 učesnika iz različitih sektora radi razgovora o problemima sa kojima se OCD suočavaju sa bankarskim uslugama i mogućnostima za prikupljanje sredstava onlajn. Učesnici su se složili da sarađuju u pronalaženju rešenja za ove prepreke.

MŽK je nastavila da učestvuje na sastancima koje je organizovao Vladin savet za saradnju sa civilnim društvom u cilju koordinacije i praćenja sprovođenja Vladine strategije za saradnju sa civilnim društvom 2019-2023. Predstavnici MŽK-a učestvovali su u radnim grupama koje je organizovao CiviKos na temu "Unapređenje institucionalnog okvira za finansiranje održivosti programa i projekata OCD od javnog interesa". MŽK je sarađivala sa drugim OCD kako bi zagovarana važnost da vlada uspostavi dovoljnu, transparentnu i stalnu budžetsku liniju za podršku civilnom društvu, u pravcu održivosti i otpornosti ŽOCD u budućnosti.

U maju i junu, MŽK je organizovala deset mentorskih sesija za korisnike grantova FŽK-a u cilju povećanja njihovih kapaciteta i otpornosti, posebno nakon pandemije COVID-19. Uz podršku EU, mentorske sesije su sprovedene sa skloništima u Uroševcu, Gnjilanu, Mitrovici, Prizrenu, Đakovici i Peći,

kao i sa tri druge ŽOCD i Centrom za obrazovanje i razvoj zajednice. Osoblje MŽK-a je upoznalo primaoce grantova sa strategijom MŽK za mobilizaciju resursa i pomoglo im da identifikuju nove puteve za diverzifikaciju svojih resursa, mapiranje resursa zajednice, obezbeđivanje dodatnog finansiranja i povećanje njihove održivosti i otpornosti.

Osoblje MŽK-a je 16. marta takođe održalo obuku u Prizrenu na temu “Diverzifikacija resursa i prikupljanje sredstava”, koju je organizovala Kosovska fondacija civilnog društva. Ova osnovna obuka imala je za cilj povećanje kapaciteta lokalnih OCD i aktivista na različitim modelima prikupljanja sredstava u cilju održavanja njihovog rada. Prisustvovalo je približno 13 učesnika (pet žena i osam muškaraca različitih etničkih grupa i ruralnih/urbanih područja) iz različitih OCD u Prizrenu. Različite oblasti fokusa učesnika su uključivale unapređenje rodne ravnopravnosti, obrazovanje, podršku marginalizovanim grupama, zaštitu životne sredine, energetska efikasnost, mlade i pomirenje. Učesnici su stekli nova znanja o mapiranju potencijalnih donatora i identifikovanju različitih modela prikupljanja sredstava. Svi ovi napori su doprineli napretku ka sprovođenju Strategije za mobilizaciju resursa MŽK-a.

Poboljšano znanje i razumevanje među relevantnim donatorima u vezi sa vrstama podrške koje su potrebne različitim ŽOCD-ima

U bliskoj saradnji sa partnerskim organizacijama u regionu, MŽK je obavestila oko deset predstavnika/ca različitih organizacija za finansiranje o različitim finansijskim potrebama ŽOCD-a, uključujući i tokom zagovaranja prema nemačkoj vladi u kontekstu njihove feminističke spoljne politike, kao i tokom zagovaranja prema EU, sve uz podršku Kvinnat till Kvinna fondacije.

Unakrsni cilj: Zaštita životne sredine

Opšti cilj ovog unakrsnog cilja je da se poboljša stepen do kojeg se rod, uključujući različite potrebe i interese žena i muškaraca, odražava u politici životne sredine i urbanističkom planiranju, u skladu sa APRR EU III. MŽK je napravila izvestan početni napredak ka ovom cilju 2023. godine pružanjem doprinosa u vezi sa Akcionim planom EU za prepristupnu pomoć (IPA) III za klimatske promene i životnu sredinu. Osoblje MŽK-a je takođe prisustvovalo obuci i unapredilo svoje znanje kako bi se pripremilo za rodnu analizu u vezi sa rodno odgovornim budžetiranjem i klimatskim promenama, planiranu za 2024. Na osnovu analize, MŽK planira da preduzme zastupanje zasnovano na dokazima ka rodno odgovornijim zakonima i politikama u vezi sa klimatskim promenama.

Finansijski izveštaj MŽK-a za 2023

Sledeća tabela sumira prihode i rashode MŽK-a u 2023. Svi brojevi su zaokruženi radi jednostavnijeg predstavljanja. Preostali bilans će se preneti u 2024.

Donator (period sprovođenja)	Naziv akcije	Sredstva od 2022.	Sredstva dobijena u 2023.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
Austrijska agencija za razvoj i saradnju (01.01.2018-28.02.2021), sufinansira Sida (01.03.2021-28.02.2025)	Dalje unapređenje prava žena na Kosovu II	364,851	130,000	494,851	208,811	286,040
Kancelarija Evropske unije na Kosovu: 2018/404-465 (20.12.2018-20.12.2022) i poverenički fond Sigrid Rausing	Jačanje učešća žena u politici (Završeni projekat)	-	7,687	7,687	7,687	-
EK, sufinansira Sida preko REACTOR – a Istraživanje na delu (01.03.2020-30.04.2023)	Unapređenje rodne ravnopravnosti kroz proces pristupanja EU	13,823	55,432	69,256	53,128	16,128

Donator (period sprovođenja)	Naziv akcije	Sredstva od 2022.	Sredstva dobijena u 2023.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
Kancelarija EU na Kosovu sufinansira, Kvinna till Kvinna Fondacija (01.09.2021- 30.06.2023)	Jačanje kapaciteta i otpornosti organizacija civilnog društva: unapređenje rodne ravnopravnosti usred pandemije COVID-19	188,980	23,612	212,592	212,592	-
Kvinna till Kvinna fondacija (01.01.2021-31.12.2023)	Organizaciona podrška Mreži žena Kosova za strategiju Mreže žena Kosova 2019-2022 i 2023- 2026	45,864	70,011	115,875	115,875	-
ADA i Sida preko Centra za istraživanje i kreiranje politike (CRPM) (01.11.2022. – 01.03.2027.)	Jačanje transparentnosti i odgovornosti za rodnu ravnopravnost na Zapadnom Balkanu i Moldaviji (Mreža za nadzor rodnog budžeta, faza II)	52,382	-	52,382	30,269	22,112

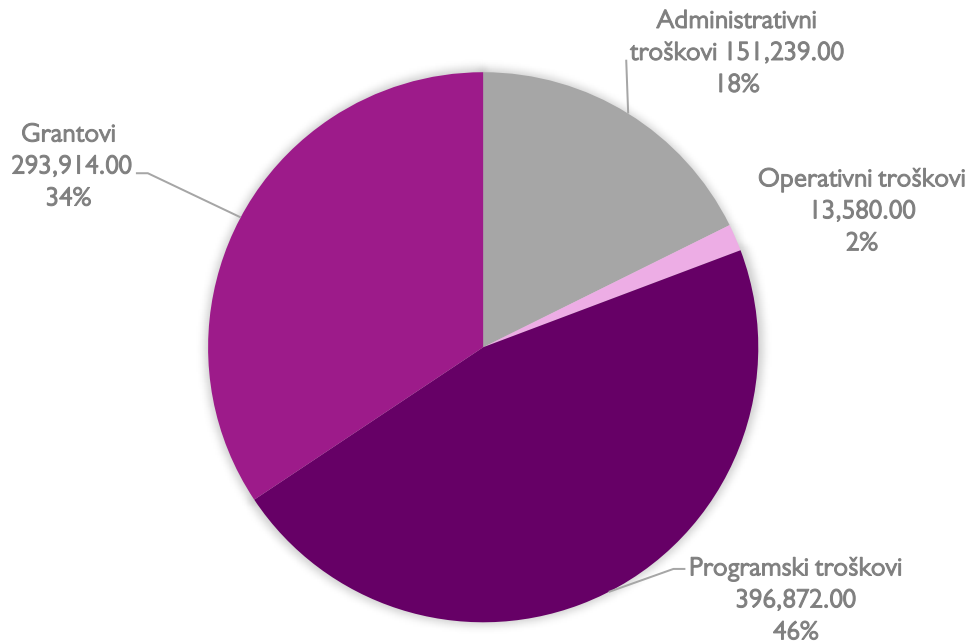

Donator (period sprovođenja)	Naziv akcije	Sredstva od 2022.	Sredstva dobijena u 2023.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
EK kroz UN Women - Okončanje nasilja nad ženama (01.09.2021-01.03.2023)	Unapređenje organizacionih kapaciteta skloništa u postupanju sa slučajevima seksualnog nasilja uključujući žene iz manjinskih grupa	15,343	15,154	30,496	30,496	-
Sigrid Rausing Trust Fund (01.06.2022-31.05.2025)	Organizaciona podrška Mreži žena Kosova za strategiju Mreže žena Kosova	88,900	183,387	272,287	158,070	114,216
Kanadska ambasada: 2023- ZAGRB-Kosovo-0020 (01.08.2023-28.02.2024)	Poboljšanje tretmana seksualnog nasilja kroz zagovaranje radi poboljšanja pravnog okvira i izgradnje kapaciteta za opštinske koordinacione mehanizme	-	20,025	20,025	20,025	-

Donator (period sprovođenja)	Naziv akcije	Sredstva od 2022.	Sredstva dobijena u 2023.	Ukupni prihodi	Rashodi	Bilans
UNDP (22.12.2022- 10.02.2023)	Rodna integracija Rodna revizija portfolio 2022-RLA-002	-	10,218	10,218	10,218	-
Fondacija Srce i Ruka	Opšta podrška	6,824	-	6,824	6,824	-
Altrusa	Stažiranje mladih žena	881	1,817	2,698	881	1,817
Donacije MŽK-u	Fond za održivost	15,804	87,446	103,251	729	102,521
Ukupno		793,652	604,788	1,398,440	855,605	542,835

RASPODELA RASHODA ZA 2023. GODINU

Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in total, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit, in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Organization's internal control.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Organization's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Organization to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during the audit.

Astrit Trusa – Statutory Auditor
ACA – Audit & Consulting Associates
Prishtine, Kosovo
March 15, 2024

O nama

Upravni odbor MŽK-a

Ariana Ćosaj Mustafa, predavačica na AUK/RIT, aktivistkinja za ženska prava (predsednica odbora)
Feride Rušiti, izvršna direktora, Kosovski centar za rehabilitaciju žrtava torture
Šćipe Maljuši, aktivistkinja
Vjosa Dobruna, aktivistkinja za prava žena
Zana Hodža, izvršna direktorka, Artpolis
Beljđuzare Muharemi, počasna članica

Savetodavni odbor MŽK-a

Behar Seljimi, Delina Fiko, Lepa Mlađenović, Marte Prekpaljaj, Rejčel Vareham

Članovi osoblja MŽK-a u 2023

Menadžment tim

Igbale (Igo) Rogova, izvršna direktorka
Nikol Farnsvort, direktorka programa i vodeća istraživačica

Besa Šehu, administrativna i finansijska direktorka
Adeljina Beriša, menadžerka programa za rešavanje pitanja rodno zasnovanog nasilja
Donjeta Beriša, menadžerka Fonda žena Kosova
Zana Rudi, menadžerka programa
Aljba Ljodža, menadžerka ljudskih resursa, nabavke i komunikacija

Program vladavine prava

Valjmira Rašiti, službenica za rodnu ravnopravnost
Etljeva Maljušaj, službenica na programu
Eljirjeta Beka, koordinatorka rodno odgovornog budžeta
Eljeta Šalja, istraživačica
Edita Blaca, istraživačica
Ernera Dušica, koordinatorka rodno odgovornog budžeta (do februara 2023.)
Aurora Madžaraj, istraživačica

Program za rešavanje rodno zasnovanog nasilja

Besarta Breznica, koordinatorka na programu
Viona Krasnići, monitorica, pravna asistentkinja

Program za ekonomsko osnaživanje žena

Adeljina Tršani, službenica za ekonomsko osnaživanje žena i ROB

Fond žena Kosova

Arbenita Klokoči, finansijska službenica (od juna)

Desumena Ljači, finansijska menadžerka

Valjbona Nuredini, finansijska službenica (do decembra)

Drita Suljejmami, k projekta

Ljaurita Morina, koordinatorka projekta

Eranda Gaši, koordinatorka projekta

Odnosi sa javnošću i komunikacije

Aljbana Isufi Jašanica, koordinatorka za odnose sa javnošću

Ariana Kasapoli Seljani, koordinatorka za odnose sa javnošću

Hana Murati, pripravnica za odnose s javnošću (jul-decembar)

Ljoreta Suka, prevoditeljka

Arjeta Murati, prevoditeljka

Administrativno osoblje

Ljuljeta Mehmeti Osmaj, menadžerka za finansije

Mimoza Gojani Grezda, službenica za finansije/računovodstvo

Mirjeta Dibrani, asistentkinja za pitanja članstva i administraciju

Jehona Tupala, pomoćnica za održavanje, logistiku i vozačica

Individualni doprinosi MŽK-u

Sledeće osobe dale su individualne doprinose za podršku rada MŽK-a: Barbra Barden, Denis i Katarina Luster, Elizabet Kohnen, Elisabet Kaestli, Frank i Su Farnsvort, Džimi Vestin, Meljihat Bajram Beširi, Noah Pirson, Oliver Dominić Samter, Tomas Sadoski, Vigan Hodža, i Valjbona Adem Sadiku.

Organizacije članice MŽK-a

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
1	Advokatska komora NORMA	Ul. Afrim Vitija, br. 3/I, Priština	Valjbona Saljihu
2	Akcija za majke i decu	Ul. Perandori Dioklecijan, br. 14, Tophane, Priština	Vljorian MolikajMolićaj
3	Aktivne žene Đakovice	Ul. Sulejman Vokši, br. 1, Đakovica	Valjbona Dolji Rizvanoli
4	Albanska tradicija	Ul. Meto Bajraktari, br. 35, 10 000 Priština	Igbal Suljejsmani
5	Albanska tradicija – Anadrin	Selo Zatrić, Orahovac	Servete Kastrati
6	Alma	Ul. Špetim Bojku, br. 1, Peć	Šemsije Seferi
7	Arta	Ul. Veterniku I, Behar Begoli, br.23, Priština	Hafije Čučala
8	Artpolis	Ul. Šaban Poluža, P.n., Priština	Zana Hodža
9	Asistent Kosovski centar - ASSIST	Priština	Visare Beriša
10	ATO	Ul. Veslji Clark Pn, Vučitrn	Fikrije Ferizi

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
11	Aureola	Kompleks Avala, B/1, br.4, Priština	Sanije Grajčevci
12	Božanska žena	Ul. Sadulah Brestovci, Gnjilane	Igbale Hajdari
13	Centar maninjske zajednice	Laplje Selo, Gračanica	Jelena Bulatovićć
14	Centar za dobrobit žena (CDŽ)	12 Jun, br.16. Peć	Ardita Balja
15	Centar za obrazovanje i razvoj zajednice – Prijatelji	Centar Kulture, 2. sprat , Mitrovica	Valjbona Sadiku
16	Centar za pravnu pomoćpomoć i regionalni razvoj – CPPRR	Ul. Bardhulj Kauši br.7, 10 000 Priština	Anton Nrecaj
17	Centar za promociju ženskih prava	Tržni centar, br. 42, Glogovac	Kadire Tahiraj
18	Centar za zaštitu i rehabilitaciju žena i dece "Sloboda"	Ul. 28 Novembar, Gnjilane	Nazife Jonuzi
19	Centar za zaštitu žena i dece "Moja kućća"	Ul. Astrit Bitući p.n., Uroševac 70000	Sevdije Kasumi Bunjaku
20	Centar za zaštitu žena i dece (CZŽD)	Ul. Imzot Nike Prelja /50, Priština	Zana Aslani
21	Centar za zaštitu žena i dece (CZŽD) "Raba Voca"	<u>Ul.</u> Riza Seljaci, br. 12, Mitrovica	Fidane Huseni

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
22	Centar za zaštitu žrtava i prevenciju trgovine ljudima (CZŽPTLJ)	Ul. Paško Vasa, I I A, Priština	Teuta Abraši
23	Cvetni vrt	Kečekola, Dabiševac, Priština	Sadije Duljahu
24	Dan	Priština	Aferdita Zenelji
25	Daunov Sindrom Kosova	Ul.Ukšin Hoti, Pejton, Priština	Sebahate Bećiri
26	Demokratski forum žena (DFŽ)	Ul. Kraljica Teuta, br. 103, Pećć	Mizafere Ibišaga
27	Drugza	Ul. Adem Jašari, Srbica	Hana Zabelji
28	EcoKosŽene EKW	Ul. Hiljmi Rakovica br.31, 10000 Priština	Magbulje Hiseni
29	Elita – Centar za obrazovanje i razvoj	Lipljan	Luljjeta Krasnići Murati
30	EMINA - Bosanska grupa žena	Ul. 7. septembar Jakup Feri, Mitrovica	Fata Zatrići
31	Era frut	Batlava, Podujevo	Džuljije Statovci
32	EULOC – Organizacija za lokalne reforme	Dom kulture "Gursel i Bajram Sulejmani", Vitina	Meljihate Osmani (autoriyovana)

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
33	FANA	Ul. Žuj Seljmani, br. 103, Pećć	Fane Gaši
34	Farmerova žena	Orahovac	Habibe Hadžimustafa
35	Fondacija za obrazovanje i razvoj (F.O.R.)	Sunčani Breg - Istočna zona, 12, br. 7, Priština	Vjolca Zećiri
36	Glas parteških žena	Parteš	Vesna Dimićć
37	Gnezdo	Zahir Pajaziti, br. 9, kancelarija br. 5, Prizren	Đuzelj Šaljani
38	Grupe za podršku Kosova	Priština/ Eduart Ljir br. 144	Rita Žubi
29	Handikos Mitrovica	Mitrovica	Mirvete Hasani
40	HANDIKOS, Žene sa invaliditetom	Dardania B 1/5, Priština	Mehreme Lumnica
41	Hendifer	Ul. Ramadan Redžepi, br. 1, Uroševac	Fazilje Bungu
42	Humanus Vita	Dardanija, Priština	Doruntina Gaši
43	Imajte nadu	Emin Duraku, Priština	Arnisa Osmani
44	Inicijativa za razvoj poljoprivrede Kosova (IRPK)	Fshati Sfarakak, Vućitrn	Zenel Bunjaku
45	Inkluzivni ženski centar	Ul. Bostane, bb, 16000 Novo Brdo	Vesna Stajićć

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
46	IPKO Fondacija	Priština	Abetare Gojani
47	Kodeks obrazovanja	Priština	Mimoza Stanovci
48	Komitet slepih žena Kosova (KSŽK)	Sunčani Breg, Ul. Gazmend Zajmi, Sandardna Zgrada, Priština	Bajramšahe Jetulahu
49	Kosovska ženska inicijativa	Đakovica	Ljeonora Kaludra
50	Kosovski centar za rehabilitaciju preživelih od torture (KCRPT)	Ul. Hamez Jašari, 16 b/2, 10000 Priština	Feride Rušiti Sebahate Pacoli
51	Kosovski centar za rodne studije (KCRS)	Majka Tereza, br. 18/1, Priština	Ljuljeta Demoli
52	Kosovski institut za medije i komunikacije - IKMK	Ulica B, br.210, 10000 Priština	Kaljtrina Ajeti
53	KSGF-P	Prizren	Jubiljea Kabaši
54	LEUSTINA	Selo Batlava, Opština Podujevo	Seljete Statovci
55	Lipa	Ul. Fehmi dhe Džev Ladrovci, Glogovac	Mahije Smajlji
56	Lulu's Plesna Akademija	Ul. Čazim Beriša Prizren	Sijeta Braha
57	MEDIKA BL	Kalabrija, Priština	Bukurije Ljeti

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
58	Medika Kosova	Ul. Luidi Gurakući 39, Đakovica	Veprore Šehu
59	Međuopštinska organizacija slepih i slabovidih	Ul. Husen Redžepi, Prizren	Perparim Krasnići
60	Melissa Udruženje pčelara	Deshmoret Dervišaj bb. Istog	Kumrije Makharaj
61	Mladi zajedno za budućnost	Ul. Sejdi Sejdiu pn. Uroševac	Giljtene Osmani Iljazi
62	Moravski biser	Parteš	Dragana Petrović
63	Mreža ženskih organizacija Roma, Aškalija i Egipćana Kosova (RROGRAEK)	Ul. UČK, Stambena zgrada Nr. 1, Priština	Špresa Agushi
64	Naš raj	Muhadžerov Babuš, Lipljan	Siljbije Sahiti
65	Nezavisna inicijativa za slepe	Dardanija, Priština	Fatbarda Saljihu
66	Nezavisno udruženje žena "Veselje" - Orahovac	Ul. Bujar Tači, Orahovac	Adeljina Pačarizi
67	Njen izbor	Ul. Džemajlj Mustafa, BB-1, h-5, br. 14, Dardanija Priština	Antigona Badžaku-Idrizi
68	NVO „Život“ Turićec	Ul. Sejdi Reka, Selo Turićec, Srbica	Drita Malja

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
69	NVO Budući lideri LA	Ul. Dardania Kosovo Polje	Rina Gaši
70	NVO Godišnje doba	Selo.Rek Kačanik	Zarije Maljsiu
71	NVO Korak	Prizren, Džem Gostivari	Arbnore Hodža
72	NVO Lapje Svetlo	Podujevo	Aferdita Murati
73	NVO Počni danas	Podujevo	Mirjeta Kadriu
74	NVO za zastupanje i reintegraciju žrtava nasilja	Ul. Veza Peći, Kosovo Polje	Violeta Beriša
75	Obuka i rehabilitacija u obrazovanju i ekonomiji (OROE)	Ul. 3 Brća Grvala br. 18, H. 4/19, Priština	Mirvete Badivuku Pantina
76	Omladinski centar - Lipljan (ICL)	Ul. Avdi Keljmendi, Lipljan	Valjmir Marevci
77	Omladinski centar Obilić	Obilić	Zeljuše Keljmendi
78	Organizacija ljudi sa mišićnom distrofijom Kosova (OLJMDK)	Ul. Zahir Pajaziti, Prizren	Antigona Šestan
79	Organizacija za integraciju i društveni razvoj "Follow Up"	Priština	Agmie Osmani
80	Organizacija za razvoj i komunikaciju "SOCIJALNI MOST"	Deshmoret e Kombit, br. 13, Vučitrn	Mergime Jašari

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
81	Orlovi Dardana	Ul. Ibrahim Rugova, Kušnica, Gračanica	Havuše Bunjaku
82	Otvorena vrata	Tringe Smajli, br. 72, Priština	Beldizare Muharemi
83	Partneri Kosovski centar za upravljanje konfliktima	Dardania, SU 1/2, Treći sprat, br. 11, Priština	Šukrije Gaši
84	Partnerstvo ideja	Ul. Veza Prizrenit, 22/1, 10000 Priština	Arbon Osmani
85	Pečke pčele	Peć, Belopoj Dimitrije Tucović	Arljinda Kastrati
86	Plamen	Ul. Skenderbeg, Lipljan	Meljihat Deduši
87	Planinska žena	Ul. Fan Stiljan Nolji br.40, Priština	Šehrije Gerbeši
88	Poslovne žene Mitrovica	Centar Kulture, 5. sprat, Mitrovica	Meljihat Beširi
89	Poslovno udruženje žena – Dardana	Kamenica	Kadrije Mustafa
90	Potencijal	Ul. Braća Dragaj, br. 4, Mitrovica	Hasime Tahiri Hasani
91	Pro Med Kosovo	Ul. Haljim Aga br.8, Gnjilane	Valjentina Redžepi
92	Prosperitet Batlave	Selo Batlave, Komuna Podujevo	Magbulje Statovci

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
93	Psihoterapeuti u akciji	Ul. Dardania, br. 1, Gnjilane	Sevdije Musliju
94	Renesansa - Udruženje žena za podršku borbi protiv raka dojke	Luid Gurakući 139/5, Prizren	Violjeta Pirana
95	RICOTTA	Ul. Adem Glavica, br. 48, Priština	Pranvera Bulaku
96	Ruka Ruci	Ugljare, Kosovo Polje	Nevenka Rikalo (koordinatorka)
97	Savet za ravnopravnost i obrazovanje u društvu	Holger Peterson 315, Priština	Aferdita Bekteši
98	Sigurna kućca	Ul. Đerd Fišta, Đakovica	Erblijina Dinarama
99	Snežni cvet	Mentor Retkoceri, br. 9b, Priština	Seljvete Gaši
100	Ti možes YCD	Ul. Bajram Bahtiri Priština	Hašim Lumnica
101	Top Radio	Ul. Sadik Požegu, Đakovica	Violjeta Dema
102	Udruženje farmera i farmerki "Laplja Nada"	Podujevo	Seljvete Fetahu
103	Udruženje milion moćići	Ul. Ndue Perleši, Kompleks Rukoli, u.A, sprat II. Br.10, Mati I, Priština	Anduena Bećiri

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
104	Udruženje mladih za ljudska prava	Lipljan	Bekim Krasnići
105	Udruženje Oči traže svetlost	Suva Reka, Alji Paš Tepeljena	Shćipe Mahmoudvand
106	Udruženje pčelara Mimfa	Ul. Hasan Priština br. 02 Obilić	Džemilje Krasnićić
107	Udruženje pčelinjih žena (UPŽ) " Runska okarina "	Runik, Srbica	Fetije Smakaj
108	Udruženje Pojata	Priština	Sabrije Nimani
109	Udruženje poslovnih žena VBA	Mitrovica sever	Olivera Milošević
110	Udruženje za dobrobit žena "Monsig"	Centar kulture, 2. sprat, Ul. Petar i Pave, Klokot	Selvije Redžepi
111	Udruženje za obrazovanje i brigu o porodici (UOBP)	Ul. Majka Tereza, br. 181, Đakovica	Bahrije Deva
112	Udruženje žena	Đakovica	Ćefsere Kumnova
113	Udruženje žena - Vratite "Našu kuću"	Ul. prekovce bb, 16000 Novo Brdo	Aleksandra Stanković
114	Udruženje žena "Medica Đakovica"	Ul. Fadilj Nimani, br. 34, Đakovica	Mirljinda Sada
115	Udruženje žena „Žito”.	Ul. Valjdet Džemajli, Glogovac	Valjdete Hisenaj

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
116	Udruženje žena Baljaj "ELITA"	Ul. Mustaf Aliju, selo Baljaj, Uroševac	Behrije Nuha
117	Udruženje žena Fatjona	Banje, Orahovac	Fatime Ljimaj
118	Udruženje žena Feminae	Adema Jašari 124/8, Prizren	Šukran Beriša
119	Udruženje žena Mitrovica za ljudska prava	Ul. Isa Boljetini, Mitrovica	Vetone Veljiu
120	Umetnost bez ograničenja (AVL)	Ul. Hizri Tala, br.H5/7, Sunčani breg, 10000 Priština	Ganimete Sava
121	Valjbona	Ul. 99 April, br. 501, Selo Slovi, Lipljan	Valjbona Sopa
122	Venera	Ul. Špetim Bojku, br. 1, Peć	Miradije Gaši
123	Violjeta	Bariljevo, Priština	Bedrije Šalja Pireva
24	Vita - Život	Ul. Veza Prizrena, br. 132, Priština	Mimoza Ajeti
125	Vizija	Ul. Tirana, p.n, Štimlje	Mone Musoli
126	Vladavina demokratije na Kosovu/ VDK	Podujevo, Orlan	Redžep Zeka
127	Vredne ruke "Ruka"	Lipljan	Mihane Avdulahu
128	YMCA pokret	Ul. Čamilj Hodža, br.13, Priština	Dorina Luka Davies

#	Organizacija	Adresa	Predstavnik/ca
129	Zaštite svoja prava	Ul. Jašar Saljihu, Palata kulture Jusuf Gervala, Dečane	Fitore Šalja
130	Žena vizionarka XXIveka	Ul. Bregdrini, Has, Prizren	Marte Prekpalaj
131	Žene ujedinjene za uspeh (GBPS)	Ul. Kadri Zeka Br. 31, Priština	Zejnebe Hasani
132	Ženska volja	Ul. 2 Maj, Studime, Vučitrn	Ljirije Haziri
133	Ženski centar Optimist	Ul. Fehmi Agani 15, Priština	Emine Mehmeti
134	Ženski centar za ruralni razvoj	Bostan, Novo brdo	Šefkije Mehmeti
135	Ženski hor LJIRA	Priština	Valjire Buza
136	Ženski savez za integraciju	Ul. Iljir Ramadani, br. 3, Lipljan, Medvec	Adeljina Koraj Ēmini
137	Živite, radite i kreirajte ŽRK	Ul. Njazi Azemi br. 58 Priština	Sabrije Baša
138	ŽIVOT	Dečane	Safete Gacaferi
139	Zlato	Henc, Kosovo Polje	Hava Abdulahu

Dodatak 1a. Grantovi koji su uspešno završeni 2023.

U 2023. godini, 14 organizacija članica MŽK-a uspešno je završilo svoje inicijative. Ove inicijative je finansirala ADA i sufinansirala Sida, u ukupnom iznosu od 68.862,38 €. U sledećoj tabeli su prikazane njihove inicijative.

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
Komitet slepih žena Kosova (KSŽK)	Inkluzivno obrazovanje najbolje funkcioniše za slepu i slabovidu decu	4,998 €	Inicijativa ima za cilj razumevanje i rešavanje izazova i prepreka sa kojima se slepe i slabovide osobe suočavaju u obrazovanju.	Ovom inicijativom obuhvaćeno je 16 korisnika, 11 žena i 5 muškaraca. KSŽK je posmatrao jednu školu i angažovao 15 prosvetnih službenika, nastavnika i predstavnika OCD, podižući svest o važnosti jednakog obrazovanja za slepu i slabovidu decu.
Udruženje osoba sa	Oснаživanje žena i devojaka sa	5,000 €	Oснаživanje žena, devojaka i majki sa	Ovom inicijativom obuhvaćene su 42

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
invaliditetom – Handikos Mitrovica	invaliditetom: sveobuhvatan pristup reproduktivnom zdravlju		invaliditetom o reproduktivnom zdravlju, seksualnom obrazovanju, biološkim i društvenim konceptima o seksualnosti i načinu traženja pomoći ukoliko je to potrebno, uključujući prijavljivanje slučajeva kršenja prava u cilju pristupa kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti.	korisnice. Handikos Mitrovica je kroz ovu inicijativu radio na jačanju osećaja osnaženosti i obezbeđivanju neophodnih resursa, uključujući uputstva o tome kako potražiti pomoć u slučaju izazova ili zlostavljanja za osobe sa invaliditetom.
Centar za obrazovanje i razvoj zajednice (CEDC) – Friends	Preživeli od raka zalažu se za unapređenje zdravstvenih/onkoloških usluga u opštini Mitrovica.	5,000 €	Inicijativa je imala za cilj da žene i devojke imaju pristup kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti po pristupačnoj ceni.	Ovom inicijativom obuhvaćeno je 208 korisnika/ca (203 žene i 5 muškaraca). Kroz sistematsku saradnju sa ključnim zainteresovanim stranama, CEDC Friends je izneo ubedljive argumente i dokaze koji podržavaju imperativ

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
				pružanja pristupačne, ali visokokvalitetne zdravstvene zaštite za žene i devojke.
Medica Kosova	Ispitivanje percepcije u srednjem obrazovanju o ratnom seksualnom nasilju i stereotipa vezanih za seksualno i rodno zasnovano nasilje	5,000 €	Inicijativa je posmatrala nastavni plan i stavove nastavnika prema stereotipima i predrasudama o seksualnom i rodno zasnovanom nasilju. To je doprinelo identifikaciji nedostataka koji utiču na poboljšanje kvaliteta i rodno osetljivog obrazovanja.	Ovom inicijativom obuhvaćena je 31 žena korisnica. Oni su anketirali učenike, vodili fokus grupe sa 13 nastavnika i angažovali prosvetne službenike, nastavnike i predstavnike organizacija civilnog društva, podižući svest o važnosti uvođenja seksualnog obrazovanja u škole.
NGO "Drugeza"	Povećanje pristupa žena kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti	5,000 €	Inicijativa je imala za cilj da poboljša pristup žena i devojaka kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti po pristupačnoj ceni.	Ovom inicijativom obuhvaćeno je 126 korisnica. Drugeza se zalagala kod nadležnih organa da žene i devojke

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
				imaju pristup kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti po pristupačnoj ceni.
Poljoprivrednica	Promovisanje primarne zdravstvene zaštite za žene u ruralnim područjima	4,995 €	Inicijativa je imala za cilj promovisanje primarne zdravstvene zaštite za žene u ruralnim područjima.	Ova inicijativa je obuhvatila 127 korisnika/ca (122 žene i 5 muškaraca). Organizacija "Poljoprivrednica" je promovisala primarnu zdravstvenu zaštitu za žene u ruralnim područjima. Štaviše, ona se zalagala kod nadležnih organa za kvalitetniju zdravstvenu zaštitu žena u ruralnim područjima.
Moravski biser	Jednaka zdravstvena zaštita za sve	4,971 €	Inicijativa je imala za cilj eliminisanje ili smanjenje diskriminacije žena u zdravstvu i pružanje besplatne psihološke	Ova inicijativa je obuhvatila 31 korisnika/ca (28 žena i 3 muškarca). Oni su se angažovali u pravcu smanjenja diskriminacije

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
			podrške na opštinskom nivou za sve stanovnike.	žena u zdravstvu i sproveli pružanje besplatne psihološke podrške na opštinskom nivou za sve stanovnike.
EcoKosWomen (EKW)	Promocija zdravstvene zaštite: suštinski deo života	4,937 €	Inicijativa je imala za cilj da podrži lakši i dostojanstveniji pristup devojaka i žena kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti, reproduktivnoj nezi i menstrualnoj higijeni za devojčice uzrasta 12-15 godina u nižim srednjim školama iz opštine Kosovo Polje, sa posebnim fokusom na marginalizovane grupe kao što su Romi, Aškalije i Egipćani.	U ovoj inicijativi učestvovalo je 54 korisnika/ca (51 žena i 3 muškarca). EKW je podigla svest među ženama i devojkama, fokusirajući se na marginalizovane zajednice kao što su Romi, Aškalije i Egipćani, s ciljem obezbeđivanja pristupa kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti, nezi reproduktivnih organa i edukaciji o menstrualnoj higijeni.

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
Organizacija za integraciju i društveni razvoj "Follow Up"	Analiza školskog programa i obrazovnih obrazaca o pristanku na seksualne odnose u srednjim školama	5,000 €	Inicijativa je imala za cilj unapređenje obrazovnih mehanizama, podizanje svesti učenika i nastavnika o „seksualnom pristanku”.	Ova inicijativa uključuje 4 korisnika (2 žene i 2 muškarca). Praćenje je posmatralo dve škole u opštini Priština i podiglo svest o važnosti seksualnog obrazovanja u školama.
Udruženje mladih za ljudska prava	Zdravlje iznad svega!	5,000 €	Inicijativa je imala za cilj da poveća svest žena i devojaka o njihovim pravima na zdravstvenu zaštitu (posebno za reproduktivno zdravlje i zdravlje majki).	Kao rezultat ove inicijative, 100 pojedinaca (95 žena i 5 muškaraca) steklo je povećanu svest o svojim pravima na zdravstvenu zaštitu, sa posebnim naglaskom na reproduktivno zdravlje i zdravlje majki.
Ženska alijansa za integraciju	Mobilizacija žena i devojaka iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana za prava na	5,000 €	Povećanje korišćenja prava na zdravlje od strane žena i devojaka iz nevećinskih zajednica u opštini Lipljan.	Ova inicijativa je uticala na 236 korisnica, podižući svest o osnovnim pravima na zdravlje među devojka i ženama,

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
	mentalno i seksualno zdravlje			posebno podržavajući nevećinske zajednice u opštini Lipljan.
Socijalni most	Kvalitetno obrazovanje i transformacija tradicionalnih normi	4,490 €	Inicijativa je imala za cilj da podigne svest među institucijama o metodologijama nastave i učenja koje adresuju tradicionalne rodne norme i rodne stereotipe.	Ova inicijativa, koja je obuhvatila posmatranje dve škole i angažovanje 20 prosvetnih službenika, nastavnika i predstavnika OCD, podigla je njihovu svest o tome da se obrazovanje može koristiti za izazivanje stereotipa i promovisanje rodne ravnopravnosti, dostigavši 320 korisnika/ca.
Humanus Vita	Sveobuhvatno seksualno obrazovanje i osporavanje stereotipa ka transformaciji rodni normi kroz obrazovanje	4,916 €	Inicijativa je imala za cilj zagovaranje uključivanja seksualnog obrazovanja i rešavanje stereotipa i rodni normi u obrazovanju.	Ovom inicijativom obuhvaćeno je 8 korisnika. Ona je obuhvatila posmatranje četiri škole u Glogovcu i angažovanje 20 prosvetnih službenika,

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
				nastavnika i predstavnika OCD, podižući njihovu svest o važnosti seksualnog obrazovanja u školama.
Have Hope	Zaštita zdravlja žena i devojaka – podizanje svesti o raku dojke kod žena	4,547 €	Inicijativa je imala za cilj da poveća svest žena i devojaka o riziku od raka i važnosti ranog otkrivanja simptoma.	Ovom inicijativom obuhvaćena su 63 korisnika/ce (62 žene i 1 muškarac). Have Hope je značajno povećala svest, edukujući žene i devojke o rizicima od raka i važnosti ranog prepoznavanja simptoma. Organizacija je imala strateške kampanje na društvenim mrežama i osnovala grupu za podršku prilagođenu potrebama žena. Ovom inicijativom su efikasno distribuirane ključne informacije, podstičući bolje

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi	Rezultati
				razumevanje preventivnih mera i omogućavajući proaktivne prakse zdravstvene zaštite.

U 2023. godini, dodatnih 13 grantova je dodeljeno članicama MŽK-a u obliku organizacione podrške, uz finansijsku podršku Sigrid Rausing Trusta u iznosu od 125,387,03 €. Sledeća tabela detaljno opisuje ove inicijative.

Organizacija	Iznos	O inicijativi	Rezultati i korisnici/e
Udruženje osoba sa invaliditetom – Handikos Mitrovica	10,000 €	Cilj inicijative je bio da se identifikuju nedostaci u sistemu zdravstvene zaštite koji se tiču osoba sa invaliditetom koji zahtevaju pažnju, uključujući pitanja kao što su nedovoljan pristup, odsustvo specijalizovanih usluga ili kršenja ljudskih prava zbog diskriminatornih stavova i praksi.	Handikos Mitrovica je uspešno osnažio žene i muškarce sa invaliditetom da učestvuju, omogućavajući im da postanu aktivniji saradnici i bolje informisani o sistemu zdravstvene zaštite i njihovom ljudskom pravu na zdravstvenu zaštitu. 40 korisnika/ca: 30 žena i 10 muškaraca.

Organizacija	Iznos	Opis inicijative	Rezultati i korisnici/e
Organizacija osoba sa mišićnom distrofijom Kosova (OPDMK)	9,880 €	Cilj ove inicijative je bio da se mobilišu i aktiviraju žene sa invaliditetom, unapređujući njihove kapacitete za zastupanje u lokalnim i centralnim institucijama. Opšti cilj je bio zaštita ljudskih prava, obezbeđivanje pune integracije osoba sa invaliditetom u društvo.	OPDMK je osnažio žene sa invaliditetom da identifikuju ključne izazove za koje je potrebno zagovaranje kako bi unapredili njihov položaj u društvu. Žene sa invaliditetom su stekle znanja o svojim pravima. Zatim su podigli svest opštinskih zvaničnika o njihovim potrebama, kao i o nedostatku sprovođenja postojećih zakona. 30 korisnika/ca.
Komite slepih žena Kosova	10,000 €	Inicijativa je imala za cilj da unapredi emocionalno, psihološko i duhovno blagostanje slepih žena kroz psihoterapeutske sesije, istovremeno podižući svest građana o posledicama različitih oblika nasilja i promovišući ljudska prava.	Iz video snimaka zagovaranja i drugih objava, više od 116.000 pojedinaca je povećalo znanje o svakodnevnim izazovima sa kojima se suočavaju slepe osobe. Pored toga, 10 slepih žena i devojaka imalo je koristi od psihoterapeutskih sesija, koje im inače nisu bile dostupne. 10 direktnih korisnica; 116.000 indirektnih korisnika/ca.
Udruženje mladih za ljudska	10,000 €	Cilj inicijative je bio da se podigne svest među institucijama o značaju učešća žena u lokalnoj politici, uključujući unapređenje	YAHR je podiglo svest u vezi sa budžetskim procesom i rodno odgovornim budžetiranjem. Uz zagovaranje ZAHR, 74

Organizacija	Iznos	O inicijativi	Resultati i korisnici/e
prava (YAHR)		procesa pristupanja EU. Cilj ovog udruženja je bio da stvore mogućnosti za žene da preuzmu vodeću ulogu u institucijama, aktivno se uključe u proces planiranja budžeta i promovišu odgovorno rodno budžetiranje u opštini Lipljan.	žene su bile uključene u planiranje budžeta kroz 3 budžetske rasprave koje je organizovala opština Lipljan. Na ovim sastancima, žene su imale priliku da razgovaraju i utiču na planiranje budžeta za javna sredstva, programe i usluge. 125 korisnika/ca: 99 žena i 26 muškaraca.
Udruženje advokata NORMA	9,998 €	Ova inicijativa je imala za cilj da poboljša pristup pravdi za žene širom Kosova, bez obzira na etničku pripadnost, starosnu dob, sposobnosti, nivo obrazovanja, politička ili verska uverenja ili seksualnu orijentaciju. Inicijativa je uključivala podizanje svesti među ženama, muškarcima i njihovim porodicama o pravima žena na nasleđstvo (s obzirom na to da žene retko nasleđuju imovinu na Kosovu).	Norma je podigla svest i podržala žene i devojke kojima je potrebna besplatna pravna pomoć. Mnoge žene, muškarci i njihove porodice su postale svesniji prava žena na nasleđstvo prema kosovskom zakonu. Cilj je bio da institucije, zalažući se za primenu pravnog okvira koji obezbeđuje i garantuje jednaka prava na imovinu i nasleđe. 64 žene korisnice
Ženski inkuzivni centar		Ova inicijativa je imala za cilj da poveća održivost organizacije, kao i da podstakne održivu saradnju između lokalnih i	Osam učesnika je uspešno završilo dve poludnevne radionice o samoodbrani, gde su žene osnažene da brane svoja prava.

Organizacija	Iznos	O inicijativi	Rezultati i korisnici/e
	10,000 €	centralnih vlasti i zajednice u borbi protiv svih oblika nasilja u porodici.	Obezbeđeno je odobrenje i podrška opština Štrpce i Ranilug za osnivanje savetovališta za OCD, uključujući prijemni prostor, pomoćnu prostoriju i kupatilo. Ovom inicijativom je dodatno razvijena saradnja između lokalnih institucija i OCD. 8 direktnih korisnica.
Udruženje žena Mitrovica za ljudska prava	9,969 €	Ova inicijativa je nastojala da promovise ljudska prava zalaganjem za uključivanje romskih i aškalijskih žena i devojaka u procese donošenja odluka. Imala je za cilj da prosvetli žene i devojke o značaju obrazovanja, spreči rane brakove i informiše predstavnike ministarstava o trenutnoj situaciji i problemima sa kojima se ove zajednice suočavaju.	Uz podršku svojih majki, Romkinje i Aškalijske su izrazile interesovanje za učešće u politici i donošenju odluka. Kao rezultat toga, dve Romkinje su započele svoj politički angažman tako što su postale članice Omladinskog foruma Demokratske partije Kosova. Takođe, zvaničnici u ministarstvima su informisani o problemima sa kojima se suočavaju Romkinje i Aškalijske. 118 korisnika/ca: 102 žene 16 muškaraca.

Organizacija	Iznos	Opis inicijative	Rezultati i korisnici/e
Mreža ženskih organizacija iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana	10,000 €	Sveobuhvatni cilj je bio promovisanje ljudskih prava kroz zagovaranje prava žena i devojaka u zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana. Inicijativa je nastojala da podigne svest o rasprostranjenosti rodno zasnovanog nasilja i da radi na sprečavanju ranih brakova, doprinoseći široj agendi ljudskih prava.	Učesnici obuke su stekli svest o rodno zasnovanom nasilju, institucijama koje se bave slučajevima i metodama prijavljivanja slučajeva u skladu sa kosovskim zakonima. Romi, Aškalije i Egipćani su informisani o posledicama ranih/prisilnih brakova, njihovoj nezakovitosti i raznim pitanjima u vezi sa nasiljem u porodici. 76 korisnika/ca: 48 žena, 28 muškaraca.
Međuopštinsko udruženje slepih Prizren	5,551 €	Cilj je bio da se napravi sveobuhvatan pregled kako bi se olakšalo angažovanje slepih pojedinaca u različitim životnim domenima, uključujući obrazovanje, obuku, zdravlje, kulturu i zapošljavanje, koristeći pristup zasnovan na ljudskim pravima. Ovom inicijativom je bio cilj da promoviše integraciju slepih osoba u društvo i podstakne njihovu nezavisnost u svim aspektima života.	Udruženje je predstavilo vodič o pravima osoba sa invaliditetom sa informacijama o odgovornostima institucija za zaštitu njihovih prava, posebno prava žena i devojaka. Takođe, službenici/e za rodnu ravnopravnost su upoznati/e sa situacijom i zatražili da identifikuju načine za uključivanje žena i devojaka sa invaliditetom u zapošljavanje i donošenje odluka. 55 korisnica.

Organizacija	Iznos	Opis inicijative	Rezultati i korisnici/e
Medica Kosova	10,000 €	Ova inicijativa je imala za cilj da nastavi sa pružanjem osnovnih usluga podrške žrtvama ratnog i posleratnog seksualnog i rodno zasnovanog nasilja. Fokusirana je bila na poboljšanje njihovog mentalnog blagostanja i omogućavanja da ostvare njihova prava, uključujući pristup imovini i drugim zakonskim pravima. To je uključivalo zalaganje da država nastavi da pruža mogućnost priznavanja njihovog statusa preživjelih od nasilja, umjesto da ukine mogućnost da se prijave za takav status. Opšti cilj se odnosio na unapređenje ljudskih prava u vezi sa žrtvama seksualnog nasilja i nasilja.	Ova inicijativa je pružila socijalne usluge i osnažila žrtve seksualnog nasilja počinjenog tokom rata i žrtve nasilja u porodici nudeći osnovne usluge, uključujući psihosocijalno savetovanje i pravnu podršku kako bi ih emocionalno, psihološki i pravno pripremili da traže pravno priznanje za svoj status (što bi obezbedilo dalja prava). Pet korisnica koje su podnele zahtev za pravno priznavanje statusa su stekle podnošenjem tužbi sudu u Prištini. Ovaj grant je takođe pomogao 25 žrtava nasilja u porodici da steknu konkretna znanja o pravnim procedurama za pristup imovini i drugim zakonskim pravima; šest je preduzelo korake da uknjiže imovinu na svoje ime ili zajedno sa svojim supružnicima. 75 korisnica.

Organizacija	Iznos	Opis inicijative	Rezultati i korisnici/e
Centar manjinske zajednice	9,991 €	Cilj je bio da se poboljša ekonomski položaj žena i mladih iz manjinskih zajednica u kontekstu pristupanja EU. Ovo je uključivalo analizu njihovog statusa na tržištu rada i uspostavljanje kataloga o preduzeticama.	Ova inicijativa je pozitivno uticala na ekonomski položaj žena i mladih iz nevećinskih zajednica, dajući konkretne rezultate kroz dokumente, kataloge i strategije koje će dalje služiti kao osnova za unapređenje života u ovim zajednicama. 81 žena korisnica.
Vladavina demokratije na Kosovu	9,998 €	Cilj je bio da se identifikuju nedostaci u sistemu zdravstvene zaštite koji se tiču osoba sa invaliditetom koji zahtevaju pažnju, uključujući pitanja kao što su nedovoljan pristup, odsustvo specijalizovanih usluga ili kršenja ljudskih prava kroz diskriminatorne stavove i prakse.	Inicijativa je obezbedila prostor za žene preduzetnice da predstave i promovišu različite proizvode iz sektora agrobiznisa, tradicionalne hrane, zanata, suvenira, tekstila i dr. Žene su takođe stekle znanja o izradi biznis plana, poslovnom menadžmentu i upoznale se sa načinom zalaganja za afirmativne mere na lokalnom nivou, kao i mogućnostima izgradnje mreža među poslovnim ženama u opštini Podujevo. 109 korisnika/ca: 80 žena i 29 muškaraca.

Organizacija	Iznos	Opis inicijativi	Rezultati i korisnici/e
She Solutions	10,000 €	Cilj je bio da se mobilišu i aktiviraju žene sa invaliditetom, jačajući njihove kapacitete za zagovaranje kao kod lokalnih tako i kod centralnih institucija. Opšti cilj je bio zaštita ljudskih prava, obezbeđivanje pune integracije osoba sa invaliditetom u društvo.	She Solutions je lobirala za unapređenje rodne ravnopravnosti u različitim sektorima kao što su politika, donošenje odluka, bezbednost, biznis i informacije. Izrađivali su promotivne materijale i održavali platforme za diskusiju, između ostalih aktivnosti. Takođe su promovisale devojke i žene kao uzore, motivišući devojke, mlade žene i druge žene da se angažuju u ovim sektorima. 6 direktnih korisnica; 239.700 indirektnih korisnika.

Uz podršku EU, dodeljena su dva dodatna granta za jačanje kapaciteta i otpornosti kosovskih OCD koje se bave rodnom ravnopravnošću i ublažavanjem društvenih i ekonomskih uticaja pandemije COVID-19 među najugroženijim, posebno ženama i devojakama. Ovi grantovi su bili u toku do kraja 2023. godine, a ukupan odobreni iznos je bio 19,998.00 €.

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	Opis inicijativi
--------------	----------------	-------	------------------

The Ideas Partnership	Osnaživanje žena i mladih Roma, Aškalija i Egipćana u javnom zagovaranju i zdravstvenom obrazovanju	9,998 €	Ova inicijativa je imala za cilj da podigne svest žena i devojaka o negativnim aspektima i posledicama ranih brakova i kako da upravljaju i unaprede svoje zdravlje i zdravlje svoje dece. Takođe, nastojalo se da se žene informišu o njihovim pravima na zdravstvenu zaštitu, da se podigne svest o raku dojke, važnosti mentalnog zdravlja i ulozi psihologa.
Mreža organizacija za ruralni razvoj Kosova	Žene iz ruralnih područja i njihovo socio-ekonomsko osnaživanje u postpandemijskom periodu	10,000 €	Inicijativa je imala za cilj da se pozabavi posledicama pandemije, koje su u velikoj meri pogodile biznise i preduzeća kojima upravljaju ili kojima zajedno upravljaju žene u ruralnim područjima, kao i da ekonomski osnaži žene, posebno žene u ovim područjima.

Dodatak 1b. Grantovi dodeljeni 2023. godine

U 2023. godini dodatnih osam grantova dodeljeno je osam organizacija članica MŽK-a, uz podršku ADA i sufinansiranje od strane Side. Ovi grantovi su bili u toku do kraja 2023. godine i iznosili su 79.426,46 €.

Organizacija	Naziv projekta	Iznos	O inicijativi
--------------	----------------	-------	---------------

EcoKosWomen	Pristup zdravstvenoj zaštiti, ulaganje u budućnost	9,916 €	Cilj ove inicijative je da se poboljša pristup žena zdravstvenim uslugama i uslugama planiranja porodice kako bi se garantovala njihova prava i sprečile opasne situacije kao što su prisilna trudnoća ili seksualna eksploatacija.
Poljoprivrednica	Poboljšanje pristupa žena iz Orahovca kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti	9,931 €	Cilj ove inicijative je podizanje svesti o primarnoj zdravstvenoj zaštiti među ženama i devojkama u Orahovcu i tri sela.
Ruka ruci	Zajedno za naše zdravlje	9,926 €	Cilj je da se podstaknu i inspirišu žene iz Gračanice da se zalažu za svoje pravo na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu i na taj način smanje rizik od razvoja bolesti kao što su rak dojke, grlića materice i materice, kao i važnost redovne vakcinacije dece.
Centar za promovisanje ženskih prava	Podrška ženama koje su preživjele seksualno nasilje kroz zdravstveno obrazovanje	9,930 €	Cilj je pružanje usluga za podršku ženama koje su preživele rat.
Follow up	Analiza školskog programa i obrazovnih oblika o seksualnom pristanku u srednjim školama	9,931 €	Cilj je da se bavi i pokuša da umanjí uticaj štetnih rodniñ uloga, odnosno izazivanje i ublažavanje tradicionalnih očekivanja, ponašanja i ograničenja koja se postavljaju pojedincima na osnovu njihovog pola.

Humanus Vita	Uključivanje seksualnog obrazovanja i osporavanje stereotipa ka transformaciji rodnih normi kroz obrazovanje	9,934 €	Cilj je da se izazovu društveni tabui oko seksualnog obrazovanja kako bi se podigla svest mladih o svom telu, seksualnoj orijentaciji, smanjili slučajevi seksualnog uznemiravanja i seksualnog napada, polno prenosivih bolesti i neželjenih trudnoća.
Centar za obrazovanje i razvoj zajednice (CECD)	Sveobuhvatno seksualno obrazovanje kao prioritet	9,933 €	Poboljšanje materijala za seksualno obrazovanje u srednjoj školi, podizanje svesti o seksualnom pristanku i reproduktivnom zdravlju i promovisanje angažovanja zainteresovanih strana za sveobuhvatno seksualno obrazovanje.
Socijalni most	Promovisanje kvalitetnog obrazovanja	9,926 €	Podizanje svesti i odgovornosti Uprave za obrazovanje, direktora srednjih škola i nastavnika u opštini Vučitrn za korišćenje metodologija nastave i učenja koje povećavaju rodnu ravnopravnost.

U 2023. godini, dodeljena su dodatna tri granta članicama MŽK-a u obliku organizacione podrške uz finansijsku podršku Sigrid Rausing Trusta u iznosu od 44,997,43€.

Organizacija	Iznos	O inicijativi
--------------	-------	---------------

Medica Kosova	15,000 €	Cilj inicijative je nastavak pružanja osnovnih usluga žrtvama seksualnog nasilja tokom borbe za poboljšanje njihovog mentalnog zdravlja i osnaživanje da pristupe procesu priznavanja njihovog pravnog statusa.
Udruženje advokata NORMA	14,997 €	Cilj inicijative je podizanje svesti o pravima zagarantovanim zakonom i pružanje besplatne pravne pomoći svim građanima, a posebno ženama i devojčkama u ostvarivanju njihovih prava.
Vladavina demokratije na Kosovu - VDK	15,000 €	Podrška ženama u izgradnji foruma poslovnih žena, povećanje vidljivosti njihovog poslovanja kroz izradu logotipa, kao i organizovanje sastanaka za odgovorno rodno budžetiranje i analizu opštinskih budžeta sa rodnim pristupom.

Mreža žena Kosova
Ul. Kadri Gjata (bivša Feriz Blakçori), 2. sprat, br. 8
10000 Priština, Kosovo
+383 (0) 38 245 850
www.womensnetwork.org
info@womensnetwork.org
Facebook: Kosova Women's Network

